
Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2015:1

Miljödag i Svenska kyrkans församlingar

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2015:1. Motionären vill uppdra till kyrkostyrelsen att initiera en miljödag för Svensk kyrkans församlingar. Då utskottet konstaterar att det redan finns ett antal miljödagar inom kyrkan och flera lokala och nationella initiativ kring skräpplockning föreslår utskottet att kyrkomötet avslår motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:1.

Motionens förslag

Motion 2015:1 av Lars-Ivar Ericson, Miljödag i Svenska kyrkans församlingar

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att initiera en miljödag i Svenska kyrkans församlingar.

Bakgrund

Miljö och skapelsedagar

Idag har midsommardagen temat Skapelsen i Svenska kyrkans evangeliebok. Då uppmärksammas oftast frågor kring miljö och hållbarhet i samband med gudstjänsten. Det finns även ett internationellt ekumeniskt initiativ inom ECEN, European Christian Environmental Network som handlar om att göra tiden 1 september till 4 oktober till Skapelsetid. Det har funnits under ett tiotal år och gjordes till ett gemensamt beslut i Sibiu på det tredje Europeiska Ekumeniska Mötet att fira Skapelsetid. Sveriges kristna råd har tagit fram ett liturgiskt material för detta. Materialet finns här: www.skr.org/verksamheter/verksamhetsomraden/boneperiod-for-skapelsens-bevarande/

Den 1 september har i den ortodoxa kyrkan blivit en miljödag då den ekumeniska patriarken brukar göra ett uttalande. Den 4 oktober firas Franciskusdagen i katolska kyrkan då frågor rörande skapelsen uppmärksammas i samband med firandet av helgonet Franciskus av Assisi. Den andra söndagen i oktober är Tacksägelsedagen i den Lutherska kyrkofamiljen.

Organisationer och initiativ

Sedan 1962 finns initiativet Håll Sverige rent. Det började som en kampanj initierad av Svenska naturskyddsföreningen och är idag en stiftelse grundad av Naturvårdsverket och AB Svenska Returpack. Håll Sverige rent samverkar med flera olika

aktörer för att uppmärksamma nedskräpningen, jobba förebyggande och arrangera skräpplockardagar.

Ett annat initiativ är Städa Sverige som är en ideell organisation inom ramen för idrottsrörelsen som i samarbete med kommuner och lokala idrottsklubbar städar Sverige samtidigt som de finansierar idrotten lokalt. De har funnits i 20 år och är verksamma i hela Sverige. Deras mest uppmärksammade kampanj är skräpplockning längs Sveriges vägar i samarbete med näringslivet och Trafikverket.

Nedskräpning i Sverige

Problemet med nedskräpning rymmer hela hållbarhetsbegreppet. Skräpet påverkar miljön genom läckage av farliga ämnen, genom att både djur och människor skadas av skräp och genom att det är fult och störande. Det påverkar vår ekonomi genom att det kostar att städa upp. Och det påverkar sociala aspekter genom att nedskräpade miljöer lätt blir otrygga och vandaliserade miljöer.

Stiftelsen Håll Sverige Rent skriver i sin *Skräpprapport 2015* att nedskräpningen är ett problem som ökar. I rapporten fastslår de att det är troligt att det finns ett samband mellan nedskräpningen och den ökande konsumtionen i samhället. Även det faktum att det finns fler snabbmatsrestauranger och caféer ger en ökad nedskräpning, enligt rapporten.

Skräp finns där människor finns. Fler människor innebär mer skräp. I stadsmiljöer är det cigarettfimpar och snus som dominerar skräpet före plast och papper från caféer och restauranger. Skräp finns även runt om i landet, längs vägar, rastplatser och andra mötesplatser.

Djur kan också skadas och dö genom att trassla in sig i eller missta plast för föda. När djur äter skräp istället för mat blockeras mage och tarmar och djuren hindras i sin tillväxt eller förgiftas och kan till och med svälta ihjäl. Till exempel är aluminiumsplitter i ensilage en stor fara för kor då slängda aluminiumburkar i diken eller vid åkermark strimlas sönder vid skörd och hamnar i fodret.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:1.

Utskottet konstaterar att miljöfrågan är viktig och att Svenska kyrkan redan uppmärksammar den på flera sätt. Genom Midsommardagens skapelsetema och de ekumeniska miljödagarna finns flera tillfällen för Svenska kyrkans församlingar att lyfta ram miljöarbetet, både i gudstjänster och i aktiviteter. För de församlingar som är miljödiplomerade finns fler tillfällen. Vidare konstaterar utskottet att det lokalt och nationellt finns upparbetade initiativ kring nedskräpning med skräpplockardagar och att församlingar i första hand bör samarbeta med dessa i stället för att Svenska kyrkan utvecklar en egen dag för detta. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen.

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Marie Nielsén, ordförande

Mattias Nihlgård, sekreterare

Beslutande: Marie Nielsén, ordförande, Sofia Rosenquist, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Kekke Paulsson, Niklas Grahn, Katarina Glas, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sara Waldenfors, Monica Lindell Rylén, Stefan Grundberg, Camilla Persson, Evy Annér, Nasrin Sjögren, Elisabeth Sandberg Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Stig Eriksson, Anders Ahl, Ylva Wahlström, Karin Janfalk och Styrbjörn Granquist.

Biskoparna Fredrik Modéus och Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2015:2

Underlätta för unga att komma in på arbetsmarknaden

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2015:12, Underlätta för unga att komma in på arbetsmarknaden. Utskottet menar att intygen bör formuleras lokalt för att bli mer personliga och tror inte på standardiserade och centraliserade intyg eller riktlinjer. Utskottet föreslår därför avslag på motionens punkt 1. Motionens andra punkt är föremål för förenklad motionsbehandling då inget nytt tillkommit i ärendet sedan 2014.

Utskottet föreslår att motionen avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:12, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:12, punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2015:12 av Jerker Alsterlund, Underlätta för unga att komma in på arbetsmarknaden

1. Kyrkomötet beslutar uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram riktlinjer för utbildningsintyg, så att unga människor som engagerar sig i kyrkan kan visa meriterande intyg som kan hjälpa dem när de söker arbete.
2. Kyrkomötet beslutar uppdra till kyrkostyrelsen att se över om delar av det nationella överskottet kan avsättas för att församlingar ska kunna skapa projektanställningar för unga människor.

Bakgrund

Kyrkomötet har tidigare under denna mandatperiod behandlat ärendet i motion 2015:12, punkt 2 i Budgetutskottets betänkande 2014:4. Se sidan 4 avseende motion 2014:21. Kyrkomötet avslag motionen.

Förenklad motionsbehandling har avseende motion 2015:12, punkt 2 beslutats i enlighet med 4 kap. 19 a § i Arbetsordning för kyrkomötet.

Meriterande intyg

Med anledning av punkt 1 i motionen har en enklare undersökning om hur det ser ut i praktiken vad gäller intyg för utbildning, ledarskap och annat engagemang inom Svenska kyrkan för unga människor genomförts. Undersökningen omfattade stifts- pedagoger och stiftsadjunkter med erfarenhet av flerårig tjänst från församling samt

präster och pedagoger som tjänstgör i församling. Svaren i undersökningen härstammar från sex olika stift. En av stiftsmedarbetarna tog sig också tid att samla in uppgifter från anställda ungdomsledare i sitt stift.

Undersökningen visar att intygsskrivande förekommer brett i landets församlingar, personligt utformade men med varierande kvalitet. Intygen skrivs inte alltid med automatik, antingen får den unge själv vara initiativrik och initiera ett intyg eller så finns det en medarbetare som inser värdet och även hinner erbjuda det.

Samtliga stiftsmedarbetare har angett att de har för vana att utfärda intyg till de unga efter avslutad utbildning i stiftet och det finns grundmallar som används och som modifieras år från år utifrån de specifika förutsättningarna. I de stift eller pastorat där det finns en etablerad utbildning som församlingarna använder, finns det inte skäl för en församling att erbjuda utbildning på egen hand och därför finns inte heller vanan att skriva intyg.

I Härnösands stift, där arbetet med unga ledare och konfirmandarbetet prioriteras, utfärdas även intyg för ideellt engagemang inom Svenska Kyrkans Unga, t.ex. efter ledamotsuppdrag i styrelsen. Det intyget undertecknas även av biskopen för att betona värdet av uppgiften som den unge haft.

Undersökningen visar att i några församlingar, speciellt de större, finns erfarenhet av att alltid utfärda intyg eller diplom efter avslutad ledaruppdrag, men många uppger samtidigt att detta oftast bara sker efter att det efterfrågats.

Svenska Kyrkans Unga på nationell nivå, som tillfrågats separat, menar att de som skriver intyg måste bli bättre på att synliggöra och formulera det som unga ledare lär sig och även uppgradera den utbildning som erbjuds genom att beskriva hur värdefull den är för både kyrka och samhälle. De anser vidare att nationella riktlinjer för intyg kan vara bra utifrån att församlingar och stift utfärdar olika slags intyg, men att det samtidigt kan fungera begränsande.

Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation utfärdar intyg för den arbetsledarutbildning i barn- och ungdomsverksamheten som erbjuds, men de har inte något standardiserat material för intyg för den grupp motionären lyfter att erbjuda i nuläget.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar avslå motion 2015:12, punkt 1 och 2.

Utskottet menar att det engagemang som unga människor har och de insatser de gör i Svenska kyrkan är mycket värdefulla. Denna period i livet har också betydelse för den som är ung, både för det personliga växandet och för framtida åtaganden. Därför delar utskottet motionärens syn att intyg som visar vad en utbildning eller ett ideellt uppdrag i Svenska kyrkan inneburit är viktiga. Dock anser utskottet att intygen bör formuleras så nära verksamheten som möjligt, i församling eller i stift, då utbildningar inte är enhetliga och de är organiserade på olika sätt. De ungas insatser ser också olika ut. På detta sätt kan intygen bli både mer personliga, innehållsrika och användbara.

Församlingarna har en viktig roll att ge stöd till den som är ung att komma ut på arbetsmarknaden utan att det blir en slagsida på att den unges arbetsförmåga värderas. Som kyrka ska vi i första hand värna den unga människan som viktig här och nu i kyrkans gemenskap.

Med anledning av ovanstående är det inte meningsfullt att skapa standardiserade och centraliserade mallar, inte heller riktlinjer. Möjligtvis är erfarenhetsutbyte till

stöd i utformningen av intyg något att uppmuntra, men även detta blir mest relevant att göra lokalt.

KI 2015:2

Vidare finner utskottet att inget nytt tillkommit som förändrar kyrkomötets ställningstagande från 2014 vad gäller punkt 2 och har därför tillämpat förenklad behandling av den punkten.

Utskottet föreslår att kyrkomötet avslår motionen i sin helhet.

Uppsala den 24 september 2015

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Marie Nordström, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Marie Nielsén, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Kekke Paulsson, Niklas Grahn, Katarina Glas, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sara Waldenfors, Monica Lindell Rylén, Stefan Grundberg, Camilla Persson, Evy Annér, Nasrin Sjögren, Elisabeth Sandberg Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Stig Eriksson, Helena Elmqvist, Anders Ahl, Ylva Wahlström, Karin Janfalk och Styrbjörn Granquist.

Biskoparna Fredrik Modéus och Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2015:3

Chemtrails

Sammanfattning

Detta betänkande behandlar motion 2015:14 som vill uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en oberoende vetenskaplig utredning kring Chemtrails samt utreda varför en del människor uppfattar sig exkluderade av kyrkan på grund av specifika åsikter. Utskottet konstaterar att vetenskapliga utredningar, i den form motionären avser, ligger utanför Svenska kyrkans kompetensområde samt att Svenska kyrkan redan idag strävar efter att välkomna alla och att det inte finns anledning för nationella nivå att utreda detta vidare. Utskottet föreslår därför att motionen ska avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:14, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:14, punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2015:14 av Cornelia Dahlberg, Chemtrails

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta frågan om chemtrails på allvar genom att tillsätta en oberoende vetenskapligt arbetande utredning som vågar ta i beaktande även obekväma, kontroversiella fakta i syfte att värna vår sårbara miljö.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning angående varför en del människor eventuellt uppfattar sig som exkluderade av kyrkan p.g.a. specifika åsikter. Utredningen bör leda till råd och riktlinjer till ansvariga för förmedlandet av kyrkans budskap gällande en inkluderande hållning gentemot samtliga medmänniskor. Därmed menas även människor som tar till sig icke statligt styrda åsikter – såsom iakttagarna av förändringarna i vårt lufttrum samt även människorna som anser nuvarande politiskt vållade massinvandring vara inhuman.

Bakgrund

Chemtrails (kemikaliespår) som begrepp uppkom under 1990-talet för de misstankar som fanns att de spår man ser efter flygplan på himlen inte endast består av kondens och bränslerester utan också av tillsatta kemikalier.

Vilka kemikalier det handlar om, vem som tillsatt dem och i vilket syfte finns det olika tankar om. De vanligaste teorierna är att något lands militär bedriver forskning kring sätt att kontrollera vädret, att tester kring att minska klimatförändringar sker eller att jordbruksföretag vill hitta sätt att skapa mer gynnsamma väderförhållanden

för sina grödor. Det gemensamma i alla dessa teorier är att det handlar om hemliga projekt som någon stat eller stort företag vill hålla hemliga för allmänheten.

Idag är det inte något företag, någon regering eller forskning som bekräftat eller ställt sig bakom dessa teorier.

Svenska kyrkans forskning

Idag bedriver Svenska kyrkans nationella nivå forskning. Verksamheten syftar till att främja kunskapsutvecklingen på för kyrkan angelägna områden och därigenom bidra till Svenska kyrkans reflektion över sin identitet och sitt uppdrag. Verksamheten syftar även till att ge adekvata underlag för kyrkostyrelsens och biskopsmötets överväganden. Under 2015 tas en ny forskningsplattform fram. Övergripande inriktning för plattformen är Samhällsteologi. Centrala områden är: Valfärdsarbete i Svenska kyrkan, Organisation och ledning i församlingarna, Religionsfrihet och globala frågor, Meningsskapande i Svenska kyrkans praktiker, Luthersk teologi och Svenska kyrkan samt det Mångkulturella samhället.

Forskningsresultat publiceras bl.a. genom olika skriftserier: *Forskning för kyrkan* och *Church of Sweden Research Series*.

En öppen kyrka för alla

I kyrkoordningen knyts teologi och juridik samman. Inledningarna till kyrkoordningens avdelningar syftar till att lyfta fram några väsentliga aspekter av det som behandlas i avdelningen och dess kapitel. I inledningen till kyrkoordningens sjätte avdelning Kyrkotillhörighet anges följande i det andra stycket.

Svenska kyrkan är en öppen folkkyrka med uppdrag att förmedla evangelium i ord och handling. Kyrkan har rum för alla, för den sökande och tvivlande likaväl som för den trosvisse, för den som har hunnit kortare likaväl som den som har hunnit längre på trons väg.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:14.

Utskottet konstaterar att den utredning kring chemtrails som motionären vill att kyrkostyrelsen ska tillsätta inte ligger inom kyrkans ansvarsområde utan mer inom universitetsvärlden då forskning inom naturvetenskapliga området inte primärt är kyrkans kompetensområde.

Utskottet konstaterar vidare att Svenska kyrkan är en öppen och demokratisk folkkyrka som välkomnar alla. Utskottet beklagar om det finns människor som känner sig exkluderade på grund av specifika åsikter men att detta måste hanteras från fall till fall där detta uppstår. Utskottet anser därför inte att det finns anledning för nationell nivå att utreda detta vidare.

Av ovan angivna skäl föreslår utskottet att motionen avslås i sin helhet.

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Marie Nielsén, ordförande

Mattias Nihlgård, sekreterare

Beslutande: Marie Nielsén, ordförande, Sofia Rosenquist, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Kekke Paulsson, Niklas Grahn, Katarina Glas, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sara Waldenfors, Monica Lindell Rylén, Stefan Grundberg, Camilla Persson, Evy Annér, Nasrin Sjögren, Elisabeth Sandberg Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Stig Eriksson, Anders Ahl, Ylva Wahlström, Karin Janfalk och Styrbjörn Granquist.

Biskoparna Fredrik Modéus och Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2015:4

Avgiftsfritt för barn och unga

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2015:19, Avgiftsfritt för barn och unga på nationella konferenser samt motion 2015:57, Avgiftsfri barn- och ungdomsverksamhet. Utskottet anser att det i första hand är församlingens ansvar att göra det möjligt för barn och unga att delta i Svenska kyrkans verksamhet och att frågan om vad det innebär att något är avgiftsfritt är komplicerat. Utskottet föreslår att båda motionerna avslås.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:19.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:57.

Motionernas förslag

Motion 2015:19 av Olle Burell och Sofija Pedersen Videke, Avgiftsfritt för barn på nationella konferenser

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att all verksamhet för barn och unga på Svenska kyrkans nationella konferenser ska vara avgiftsfri.

Motion 2015:57 av Olle Burell och Louise Callenberg, Avgiftsfri barn- och ungdomsverksamhet

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att dokumentera goda exempel på avgiftsfri barn- och ungdomsverksamhet på Svenska kyrkans lokala nivå samt utfärda rekommendationer i syfte att stimulera församlingar/pastorat att erbjuda avgiftsfri barn- och ungdomsverksamhet.

Bakgrund

Tidigare behandling i kyrkomötet

Frågan om avgifter i barn- och ungdomsverksamheten behandlades i förra årets kyrkomöte (EE 2014:8, motion 2015:51). Motionären önskade att kyrkostyrelsen skulle verka för att inga avgifter för barn- och ungdomsverksamhet som bedrivs i Svenska kyrkans namn ska tas ut. Motionen avlogs mot bakgrund av att avgiftsfinansiering i viss verksamhet kan vara nödvändig och att förslaget skulle få stora konsekvenser för enskilda församlingar och pastorat. Men Ekonomi- och egendomsutskottet uttryckte i sitt betänkande att frågan om avgiftsfri verksamhet för barn och

unga är både lovvärd och eftersträvarsverd, inte minst mot bakgrund att verksamheten inte får bidra till ökad segregation i samhället genom att inte alla har råd att delta. Utskottet menade samtidigt att det i många församlingar finns möjlighet för barn och unga att genom diakonala insatser och donationsfonder lämna bidrag till de som vill delta i kyrkans verksamhet.

I 42 kap. 7 § i kyrkoordningen är det reglerat att det inte får tas ut någon avgift för konfirmation i den egna församlingen. Det innebär att församlingen alltid måste ordna konfirmation i någon form som inte medför några kostnader för konfirmanden. Det betyder att ingen avgift får tas ut för det som obligatoriskt ska ingå i konfirmationen. En församling kan trots detta erbjuda konfirmation även i annan form, t.ex. i lägerform och då tas ofta en avgift ut för att täcka omkostnader.

I verksamhetsmålen i det nationella projektet *Krafttag konfirmation* som kommer att genomföras 2016–2018 planeras frågan om att ekonomiskt prioritera konfirmandarbetet så att alla ungdomar ska kunna delta i konfirmandarbetet, även de alternativ som nu inte är kostnadsfria. Frågorna kommer att lyftas i bland annat fortbildningar.

Världens fest och Teologifestivalen

Två större nationella samlingar som anordnas av Svenska kyrkan på nationell nivå är Världens fest och Teologifestivalen. I de flesta större nationella samlingar delar kyrkostyrelsen ansvaret för planering och ekonomi med andra enheter i Svenska kyrkan eller med andra organisationer, vilket innebär att det ofta finns flera huvudmän inblandade som tillsammans kommer överens om villkoren för deltagande. Det är inte heller ovanligt att det största planeringsansvaret ligger på ett stift istället för på den nationella nivån. Flera större nationella samlingar har också en mycket specifik målgrupp och karaktären är ofta fortbildning, varför samlingen då inte i första hand vänder sig till barn eller blir meningsfull för barn.

Teologifestivalen som senast ägde rum den 6–8 februari 2015 i Uppsala erbjöd unga vuxna under 25 år, studerande och arbetslösa att delta för en kostnad av halva deltagavgiften, dvs. 600 kronor. Utöver detta tillkom boende och en lunchmåltid som intogs på egen hand som kostnad för den enskilde. I inbjudan erbjöds gratis enkelt boende för unga i begränsad omfattning genom att unga deltagare som bor i Uppsala uppmanades att i sin tur erbjuda en soffa eller sängplats i sina hem.

Under festivalprogrammet ingick ett parallellt program, *Pilgrimsbarn och Livets pärlor*, riktat till barn 6–12 år vars föräldrar deltog i festivalen. Då fick barn tillsammans fundera över hur det är att vandra i någons fotspår och vad som händer med de fotspår vi själva lämnar efter oss. Barnen fick ställa frågor tillsammans med vuxna om varför kyrkorummet ser ut som det gör och spana efter livets pärlor.

Världens fest genomfördes senast i Karlstad den 30 maj – 1 juni 2014 och samlade cirka 3 000 personer. Deltagaravgiften den gången var 1 400 kronor för vuxna och barn upp till 13 år fick betala 500 kronor medan barn 0–5 år deltog kostnadsfritt. För den som deltog tillkom kostnader för flera måltider samt boende. Det fanns inget ungdomspris däremot erbjöds ungdomar och grupper golvlogi. Det fanns även stugor och campingplats att tillgå, som kunde innebära besparingar.

Barn 6–13 år hade möjlighet att välja en lägerdag som aktivitet under en av dagarna under Världens fest.

De Ungas Kyrkomöte har ställt sig positivt till förslaget att Svenska kyrkans konferenser på nationell nivå ska vara avgiftsfria för barn och unga 0–18 år och önskar att kyrkomötet bifaller motion 2015:19. De ser dock även att åldersgruppen 19–30 år bör inkluderas, då många inom denna åldersgrupp deltar på de nationella arrangemangen och utgör en grupp där det finns många studerande, arbetslösa och andra unga med svag ekonomi.

De Ungas Kyrkomöte förra året framförde att konfirmandarbetet bör vara så tillgängligt och inkluderande som möjligt.

Vidare ansåg mötet då att en församling inte ska erbjuda något som de inte kan finansiera själva, och att det finns en problematik i att exempelvis ha två varianter, en ”s.k. a-konfirmation” och en ”s.k. b-konfirmation” och att du placeras i en grupp utifrån om du har råd eller inte att delta. Den här problematiken såg mötet i alla former av barn- och ungdomsverksamhet och menar att en kostnad inte får utkrävas så att den påverkar möjligheten för ett barns eller en ungdoms deltagande i Svenska kyrkan.

Mötet menade samtidigt att få all barn- och ungdomsverksamhet helt kostnadsfri kan vara problematiskt, men att detta gärna får bli verklighet i största möjliga mån.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:19 och motion 2015:57.

Utskottet vill komplicera frågan om vad avgiftsfritt innebär. Om man enbart talar om deltagaravgifter, men inte resa och uppehälle, väcks andra frågor. Resan för den som reser långt kan vara en mycket stor avgift likaså för boendet. Den som kan bo hemma och kan använda lokaltrafiken har betydligt mindre kostnader än någon, ung eller gammal, som reser långt hemifrån. Frågan om utjämning av kostnader är en nog så viktig faktor att ta hänsyn till. Att avgöra vad som är goda exempel på avgiftsfritt är därför inte så enkelt, inte heller att från nationell nivå göra rekommendationer till varierande lokala förutsättningar.

Frågan om barn och ungas möjligheter att delta i Svenska kyrkans verksamhet och på de nationella konferenser som erbjuds är viktig. Utskottet menar att ett deltagande inte bör vara beroende av ekonomiska villkor, såsom föräldrars möjlighet att betala. Därför menar utskottet att motionärernas intentioner är lovvärda. Dock anser utskottet att det i första hand är församlingarnas ansvar att ingen ofrivilligt tvingas utebli från något kyrkan anordnar. I många församlingar finns det fonder för detta ändamål.

Utskottet menar att det kan finnas en mening med att aktiviteter som är utöver det vanliga, såsom konferenser och resor, innebär en viss egeninsats. Det bör dock finnas möjlighet till ekonomiskt stöd från församlingen och att den som arrangerar alltid strävar efter så låga kostnader som möjligt.

En ytterligare fundering utskottet har är om det finns risk för färre konferenser för barn och unga om de erbjuds gratis, då budgeten inte kommer att tillåta lika många evenemang.

Av dessa anledningar föreslår utskottet kyrkomötet att avslå båda dessa motioner.

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Marie Nordström, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Marie Nielsén, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Kekke Paulsson, Niklas Grahm, Katarina Glas, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sara Waldenfors, Monica Lindell Rylén, Stefan Grundberg, Camilla Persson, Evy Annér, Nasrin Sjögren, Elisabeth Sandberg Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Stig Eriksson, Anders Ahl, Ylva Wahlström, Karin Janfalk och Styrbjörn Granquist.

Biskoparna Fredrik Modéus och Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Vi reserverar oss mot utskottets beslut att föreslå kyrkomötet att avslå motionerna 2015:19 och 2015:57 och föreslår bifall till båda motionerna med följande motivering:

Barn och unga är vår kyrkas framtid. Det är vår uppgift att ge dem trygghet och visa dem vägen till kyrkan där de kan växa in i en gudstro och förstå att de där alltid kommer att ha ett andligt hem. Ingen inträdesbiljett ska krävas.

I motionen 2015:19 föreslås att all verksamhet för barn och ungdomar på Svenska kyrkans nationella konferenser ska vara avgiftsfri. Vårdnadshavarens ekonomi ska inte vara avgörande för om ett deltagande ska vara möjligt. Detta är en viktig princip som uttrycker vår ambition att sträva efter ett ge barn och ungdomar likvärdiga förutsättningar att delta i de kyrkliga händelser som har dem som målgrupp.

Motion 2015:57 önskar uppdra åt kyrkostyrelsen att dokumentera goda exempel på avgiftsfri barn- och ungdomsverksamhet på Svenska kyrkans lokala nivå för att på så sätt stimulera församlingar/pastorat att erbjuda avgiftsfri barn- och ungdomsverksamhet.

Mot bakgrund av det som anförs i motionerna menar vi att båda motionerna ska bifallas.

Marie Nielsén, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson och Kekke Paulsson

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2015:5

ILO-konvention nr 169

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2015:21, ILO-konvention nr 169. Utskottet anser att Svenska kyrkan ska bidra ytterligare till att påskynda processen med en svensk ratificering av ILO-konvention nr 169 för att skapa tydlighet i vilka internationella regelverk för urfolks rättigheter som redan gäller och vilken hänsyn som ska tas enligt skogsvårdslagen men som inte tillämpas. Utskottet föreslår att kyrkomötet bifaller motionen.

Till betänkandet finns en reservation och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2015:21.

Motionens förslag

Motion 2015:21 av Olle Burell och Johan Åkesson, ILO-konvention nr 169

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att uppvakta regering och riksdag till stöd för en ratificering av ILO-konvention nr 169.

Bakgrund

Tidigare behandling i kyrkomötet

Frågan om samernas rättigheter och Svenska kyrkans påverkansarbete gentemot regering och riksdag till stöd för en ratificering av ILO-konvention nr 169 behandlades i kyrkomötet förra året (KI 2014:1), med anledning av en liknande motion som denna. Motionen 2014:4 avslogs med anledning av att kyrkostyrelsen redan genomfört insatser inom området samt att det pågick och planerades för ett fortsatt arbete i den riktning som motsvarade motionärens önskan.

Kyrkolivsutskottet menade att frågan är komplex, men delade motionärens intention att verka för samernas rättigheter och att fortsätta värna nationella minoriteter. Genom riksdagsbeslut 1977 är samerna ett erkänt urfolk och har genom Sveriges grundlag erkänts som ett folk, vilket innebär specificerade folkrättsliga åtaganden som skiljer sig från övriga nationella minoriteter.

Kyrkomötets ställningstagande ledde till en olycklig tolkning av att Svenska kyrkan inte stödjer samernas sak, dock var den sakliga anledningen för kyrkomötets avslag av motionen att det redan pågår insatser på nationell nivå till stöd för samernas rättigheter och enligt motionärens förslag.

För samerna är ILO-konvention nr 169 den fråga som alltid stått överst på den samepolitiska agendan i förhållande till den svenska regeringen. Det är en symbol-

fråga som stärker upplevelsen av hur övergivna samer är av det svenska samhället. När den grundläggande anledningen till kyrkomötets avslag inte fick genomslag i kommunikationen efteråt, exempelvis på sociala medier, utbröt besvikelse och ilska. I bestörtning uppfattade många samer det som om Svenska kyrkan inte värnar samernas rättigheter, det blev en påminnelse om kyrkans historiska behandling av samerna och därför lämnade flera samer Svenska kyrkan. Motiven för avslag har efteråt förtydligats i möten med Samiska rådet i Svenska kyrkan och en detaljerad redovisning har lämnats på de insatser som kyrkan genomför för att främja urfolksfrågor.

I Kyrkolivsutskottets betänkande från förra året ryms en bakgrundsbeskrivning till stöd för behandlingen av motionen. Där finns en beskrivning av ILO-konvention nr 169 och över utredningsarbetet som gjorts, Förenta Nationernas urfolksdeklaration, internationell kritik från FN och Europarådet samt en beskrivning av Svenska kyrkans påverkansarbete vid den tidpunkten.

Vad har hänt det senaste året?

Sverige har under det senaste året åter varit föremål för granskning i FN. I januari 2015 ägde förhör rum i Genève, inom ramen för Universal Periodic Review, där efterlevnaden av de samiska rättigheterna granskas. Inför förhöret valde Svenska kyrkan att utarbeta en rapport till FN där frågan om bristande ansvarstagande för urfolksrättigheter lyftes. I den rapporten konstaterar Svenska kyrkan att regeringens urfolksarbete de senaste åren präglats av bristande ansvarstagande och passivitet trots att man står bakom principerna i FN:s urfolksdeklaration.

Ärkebiskopen skrev dagen innan utfrågningen i Genève en artikel på Dagens Nyheters debattsida med rubriken *Samernas urfolksrättigheter måste tas på större allvar*, för att stärka uppmärksamheten för Svenska kyrkans rapport till FN. Ärkebiskopen lyfter i den fram fem områden där regeringen behöver säkerställa respekten för samernas mänskliga rättigheter. Det gäller ökad rätt till självbestämmande, förbättring av den rättsliga ställningen i Sverige, det nationella ansvarstagandet, barnens perspektiv samt ansvaret för Sveriges koloniala förflutna och dess konsekvenser. Artikeln avslutas med en uppmaning till den svenska regeringen att se det förestående förhöret som ett steg mot att ta urfolksrättigheter på större allvar, för samernas och för hela samhällets skull.

I april behandlades en motion från Vänsterpartiet i riksdagen som handlade om att svenska regeringen skulle ratificera ILO-konvention 169. Motionen innehöll flera andra förslag bland annat att ta fram en vitbok om statens övergrepp mot samer, öka det samiska självstyret samt förslag på en samlad samepolitik där man bland annat ska lyfta frågor som rör gruvbrytning och en jämställd rennärlingslag. Konstitutionsutskottet yrkade avslag på samtliga punkter och menade att det pågår arbete inom regeringskansliet och att man prioriterar arbetet med Nordisk samekonvention. Samtliga partier var eniga om att avslå motionen utom Vänsterpartiet som reserverade sig.

Den nationella nivån har gett hovrättsassessorn Marie Hagsgård i uppdrag att utreda vad bestämmelserna i ILO-konvention nr 169 skulle kunna innebära för Svenska kyrkan som markförvaltare. I uppdraget ingår att genomföra en utredning för att klarlägga innebörden i artiklarna som gäller rätt till samråd för ursprungsfolk i frågor som berör dem samt de artiklar som berör ursprungsfolkens rätt att delta i användningen, förvaltningen och bevarandet av naturtillgångar inom deras traditionella marker. Utredningen ska klargöra vad en tillämpning av konventionens bestämmelser skulle kunna innebära för de renskötande samernas rätt att delta i användningen och förvaltningen av den mark Svenska kyrkan förvaltar när deras rätt

till renbete, jakt och fiske berörs. I utredningen ska det också redovisas vilka krav på samråd de konventioner som Sverige redan tillträtt ställer när samernas rätt till mark inom renskötselområdet berörs. Slutligen kommer utredningen att innehålla en redovisning av innebörden av de samråd som ska ske med samebyarna i skogsbruket och de hänsyn som ska tas till renbetet i skogsbruket enligt gällande skogsvårdslag. Uppdraget ska slutredovisas i början på hösten 2015.

Vitbok och erfarenheter lyfts fram

Sedan 2012 har ett arbete med en s.k. vitbok inom Svenska kyrkan pågått. En vitbok där historien om kyrkans roll i övergrepp mot den samiska befolkningen sammanställs. Den nationella nivån har även dokumenterat de erfarenheter som enskilda samer har av nomadskolan, vilka ska sammanställas i en antologi. Både vitboken och antologin om nomadskolan kommer att publiceras under slutet av år 2015. Syftet är att rannsaka det förflutna vetenskapligt och bl.a. bearbeta tvångskristnandet av samer på 1600-talet, bannlysning av jojken och försäljning och användning av mänskliga kvarlevor inom vetenskapen i slutet av 1800-talet samt lyfta fram kyrkans roll i segregeringen av samer genom nomadskolorna. Förhoppningen är att detta ska läka relationer, ge människor upprättelse och att det ska öka förståelsen för samiska erfarenheter.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2015:21.

Ratificeringen av ILO-konvention nr 169 är en symbolfråga som skapar både oro och förhoppningar. Konventionen visar på en viljeinriktning och präglas av urfolkens rätt till samråd och delaktighet i beslut som kan komma att påverka dem. Utskottet anser att frågan om konventionen är komplicerad genom de olösta intressekonflikter som råder mellan samer och markägare. Samtidigt skulle en ratificering av konventionen bidra till regelverk och tydlighet i frågan. Med en ratificering måste staten även ta ansvar för markägarnas situation genom att lösa frågan om hur man skulle kunna ersätta dem när de drabbas ekonomiskt.

Sverige är redan idag bundet av internationell rätt som ställer krav på icke-diskriminering av urfolks rättigheter och hänsyn till urfolkens traditionella näringar. Detta innebär bland annat att samråd ska hållas så att samerna ges möjlighet att påverka de åtgärder som planeras och som berör dem och deras markanvändning. Det finns också regler i svensk lag, exempelvis i skogsbruket, om att markägare ska vidta särskilda åtgärder för att visa hänsyn för renskötselrätten och samråda med samebyarna för att på det sättet underlätta för renskötseln. Rennäringen är ett så kallat allmänt intresse och renskötselrätten är skyddad i grundlagen, men kan kollidera med äganderätten.

Bekymret är att svenska regler inte tillämpats så att de når upp till de krav som ställts i internationell rätt för skydd för urfolks rättigheter och kultur, varken när det gäller likabehandling av samernas bruksrätt eller när det gäller särskilda åtgärder till skydd för renskötseln.

Utskottet konstaterar att kyrkostyrelsen under flera år utträttat ett omfattande arbete i den riktning som motsvarar motionärernas önskan, och sedan förra årets kyrkomöte har ytterligare insatser genomförts. Likaså konstaterar utskottet att det i regeringens budgetproposition som lämnades dagen innan utskottsbehandlingen började, framgår att regeringen i enlighet med vad Sverige meddelat FN:s råd för

mänskliga rättigheter kommer att arbeta i riktning mot en ratifikation av konventionen, men att frågan ytterst avgörs av riksdagen. För att ytterligare påskynda processen om en ratificering anser utskottet att Svenska kyrkan ska fortsätta uppvakta regering och riksdag i denna fråga.

Under utskottets behandling av motionen delgavs ledamöterna en helt nyligen presenterad rapport från den utredning som beskrivs i bakgrundstexten, *Samernas rätt att bruka Svenska kyrkans mark – En studie av nationell och internationell rätt*, och som beställts av den nationella nivån i Svenska kyrkan.

Svenska kyrkan är en stor markförvaltare och den hänsyn som ska visas enligt skogsvårdslagen tillämpas och Svenska kyrkan vidtar åtgärder i sitt skogsbruk för att främja samernas renskötsel och samråd hålls.

En tillämpning av ILO-konventionens bestämmelser skulle kunna innebära att Svenska kyrkan tillsammans med samebyarna och andra samiska organisationer utformar samråd i ILO-konventionens anda, vilket också görs på flera platser. Utskottet menar att detta skulle kunna bidra till ett klarläggande och därmed till en minskad oro för vad en svensk ratificering av ILO-konvention nr 169 skulle innebära. Utskottet menar också att Svenska kyrkan som rymmer både markägare och samer skulle kunna ta ett större ansvar i denna komplicerade fråga och medverka till att dialogen utvecklas och utformas så att förtroendet mellan människor ökar.

För att ytterligare påskynda processen med Sveriges ratificering av ILO-konvention nr 169 föreslår utskottet kyrkomötet att bifalla motionen.

Uppsala den 25 september 2015

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Marie Nordström, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Marie Nielsén, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Kekke Paulsson, Niklas Grahn, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Stig Eriksson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sara Waldenfors, Monica Lindell Rylén, Stefan Grundberg, Camilla Persson, Evy Annér, Katarina Glas, Nasrin Sjögren, Elisabeth Sandberg Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Anders Ahl, Ylva Wahlström, Karin Janfalk och Styrbjörn Granquist.

Biskoparna Johan Tyrberg och Fredrik Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Vi reserverar oss till förmån för ett avslag av motion 2015:21.

Motionen om att uppvakta regering och riksdag till stöd för ratificering av ILO-konventionen 169 behandlades även under 2014 års kyrkomöte.

Frågan är extremt komplex att ta ställning till ur juridiska, ekonomiska och kulturella aspekter. Än mer komplext blir det för Svenska kyrkan som samfund att förhålla sig till frågan då vi har medlemmar som ofta hamnar i olika ställningstaganden i frågan.

ILO-konventionen har fått en polariserande och konfliktskapande dimension på lokalplanet. Svenska kyrkan bör i detta sammanhang verka för samverkan, samtal och försoning.

Svenska kyrkan har också att på ett särskilt sätt ett ansvar genom att vara en stor markförvaltare. Därför bör Svenska kyrkan gå före för att på alla sätt verka för samverkan i enlighet med ILO-konventionen.

Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström och Stig Eriksson

Särskild mening

Motionen om att uppvakta regering och riksdag till stöd för att ratificering av ILO-konventionen 169 behandlades även under 2014 års kyrkomöte.

Frågan är extremt komplex att ta ställning till ur juridiska, ekonomiska och kulturella aspekter. Än mer komplext blir det för Svenska kyrkan som samfund att förhålla sig till frågan då vi har medlemmar som ofta hamnar i olika ställningstaganden i frågan.

ILO-konventionen har fått en polariserande och konfliktskapande dimension på lokalplanet. Svenska kyrkan bör i detta sammanhang verka för samverkan, samtal och försoning.

Svenska kyrkan har också att på ett särskilt sätt ett ansvar genom att vara en stor markförvaltare. Därför bör Svenska kyrkan gå före för att på alla sätt verka för samverkan i enlighet med ILO-konventionen.

Ulla Littgren, Jerker Schmidt och Elisabeth Sandberg Kullenberg

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2015:6

Tobacco Endgame – Rökfritt Sverige 2025

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2015: 23. Motionärerna vill att kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att på lämpligt sätt tillkänna ge att Svenska kyrkan stöder Tobacco Endgame – Rökfritt Sverige 2025. Utskottet anser i likhet med motionärerna att användningen av tobak är ett allvarligt hot mot folkhälsan. Att Svenska kyrkan stöder visionen Tobacco Endgame – Rökfritt Sverige 2025 är ett sätt att driva på utvecklingen mot ett rökfritt samhälle. Utskottet betonar dock att det inte handlar om att skuldbelägga människor som röker utan stötta initiativ som underlättar för människor som själva vill sluta röka samtidigt som påverkansarbete sker om reglering och beskattning av tobaksvaror. Utskottet föreslår kyrkomötet att bifalla motionen.

Till betänkandet finns en reservation och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2015:23.

Motionens förslag

Motion 2015:23 av Olle Burell och Wanja Lundby-Wedin, Tobacco Endgame – Rökfritt Sverige 2025

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att på lämpligt sätt tillkännage att Svenska kyrkan stöder Tobacco Endgame – Rökfritt Sverige 2025.

Bakgrund

I Sverige används tobak varje dag av ca en miljon människor och varje år börjar 16 000 nya att röka. Folkhälsoinstitutet (FHI) gör undersökningar för att ta reda på hur utvecklingen ser ut i Sverige när det kommer till tobaksfrågan. Den undersökning som FHI publicerade i slutet av 2011 visar på hur utvecklingen av ungas rökvanor ser ut idag. Där har det konstaterats att rökningen i Sverige ökar bland den yngre målgruppen. Den största ökningen har de sett bland unga tjejer. De siffror som kommit fram ur undersökningen är att det är 16 procent av tjejerna och 13 procent av killarna i årskurs nio som röker.

I Sverige dör 6 400 personer i förtid varje år till följd av rökning. Studier har även visat att rökning är orsaken till 25 procent av alla cancerfall. Av passiv rökning avlider ca 200 personer om året, det är fler än de som dör av trafikolyckor under samma period. Totalt sett kostar rökningen i Sverige samhället 30 miljarder kronor varje år.

Som det framgår i motionen antog Världshälsoorganisationen WHO 2003 världens första folkhälsokonvention, WHO:s ramkonvention om tobakskontroll. Den syftar till att minska den tobaksrelaterade sjukligheten och dödligheten, men också till att minska tobakens samhälls- och miljöpåverkan. Sverige anslöt sig till konventionen 2005. Strategier med tobakspolitiska planer kopplade till slutdatum kallas internationellt för Tobacco Endgame. Det finns idag en motsvarande viljeinriktning från Svenska regeringens sida men inga formella beslut.

I Sverige har nära 80 organisationer ställt sig bakom initiativet Tobacco Endgame – Rökfritt Sverige 2025 med visionen att sätta ett slutdatum för rökning i Sverige och göra en plan för hur målet ska nås. I Sverige leds arbetet av Tobaksfakta som tillsammans med en styrgrupp med representanter för de medverkande organisationer. Det behöver inte innebära någon kostnad för att ställa sig bakom initiativet mer än kostnader för det arbete varje organisation själv väljer att göra själva eller tillsammans med andra.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2015:23.

Utskottet delar motionärernas åsikt om att användningen av tobak är ett allvarligt hot mot folkhälsan. Utskottet konstaterar att samhället har tagit stora steg i ansträngningen att minska rökningen men att det är en bit kvar till ett helt rökfritt samhälle. Att Svenska kyrkan ställer sig bakom en vision som Tobacco Endgame – Rökfritt Sverige 2025 är ett sätt att driva på en sådan utveckling. Utskottet betonar dock att det inte handlar om att skuldbelägga människor som röker utan stötta initiativ som underlättar för människor som själva vill sluta röka samtidigt som påverkansarbete sker om reglering och beskattning av tobaksvaror. Utskottet föreslår kyrkomötet att bifalla motionen.

Uppsala den 25 september 2015

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Mattias Nihlgård, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Marie Nielsén, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Kekke Paulsson, Niklas Grahn, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Stig Eriksson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sara Waldenfors, Katarina Glas, Monica Lindell Rylén, Stefan Grundberg, Camilla Persson, Evy Annér, Nasrin Sjögren, Elisabeth Sandberg Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Stig Eriksson, Anders Ahl, Karin Janfalk och Styrbjörn Granquist.

Biskoparna Fredrik Modéus och Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Vi reserverar oss mot utskottets beslut att bifalla motion 2015:23.

Att börja uttala Svenska kyrkans stöd för diverse, i och för sig lovvärda, ideella organisationer och kampanjer utan någon egentlig bäring på Svenska kyrkans grundläggande uppdrag, är en problematisk princip. Ett sådant förfarande riskerar att leda till att Svenska kyrkan kommer behöva uttala sitt stöd för en mängd organisationer och initiativ. Det innebär också en svårighet i hur det ska uppfattas när vi inte tagit ställning i någon fråga eller ställt oss bakom någon organisation?

Vi anser att det i denna fråga dessutom är det egna ansvaret och omdömet som ifrågasätts.

Det är vidare i motion och recit oklart om vad detta stöd innebär samt vilka eventuella kostnader som är förenade med detta beslut.

Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström och Stig Eriksson

Särskild mening

Att börja uttala Svenska kyrkans stöd för diverse, i och för sig lovvärda, ideella organisationer och kampanjer utan någon egentlig bäring på Svenska kyrkans grundläggande uppdrag, är en problematisk princip. Ett sådant förfarande riskerar att leda till att Svenska kyrkan kommer behöva uttala sitt stöd för en mängd organisationer och initiativ. Det innebär också en svårighet i hur det ska uppfattas när vi inte tagit ställning i någon fråga eller ställt oss bakom någon organisation?

Vi anser att det i denna fråga dessutom är det egna ansvaret och omdömet som ifrågasätts.

Det är vidare i motion och recit oklart om vad detta stöd innebär samt vilka eventuella kostnader som är förenade med detta beslut.

Vi anser därför att motion 2015:23 ska avslås.

Ulla Littgren, Jerker Schmidt och Elisabeth Sandberg Kullenberg

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2015:7

Konvertiter

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2015:39. Utskottet föreslår att kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2015:39 uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta det stöd som behövs i arbetet med konvertiter och som framgår av betänkandet.

I betänkandet behandlas också motion 2015:28 med förenklad motionsbehandling. Utskottet finner att inget tillkommit som förändrar ställningstagandet från kyrkomötet 2014 och föreslår därför att kyrkomötet avslår denna motion.

Till betänkandet finns en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:28.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:39.
3. Kyrkomötet beslutar med anledning av motion 2015:39 att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta det stöd som behövs i arbetet med konvertiter och som framgår av betänkandet.

Motionernas förslag

Motion 2015:28 av Julia Kronlid, Nationellt hjälpcentrum för konvertiter

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att upprätta ett nationellt hjälpcentrum för att hjälpa dem som konverterat från annan religion till kristendomen och utsätts för förtryck och förföljelse.

Motion 2015: 39 av Helén Lindbäck, Dopundervisning för konvertiter från annan religiös kontext.

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att initiera framtagandet av dopundervisning för konvertiter från annan religiös kontext.

Bakgrund

Kyrkomötet har tidigare under denna mandatperiod behandlat ärendet i motion 2015:28, Nationellt hjälpcentrum för konvertiter i Kyrkolivsutskottets betänkande KI 2014:18, se sidan 3 avseende motion 2014:70. Kyrkomötet avslag motionen.

Förenklad motionsbehandling har avseende motion 2015:28 beslutats i enlighet med 4 kap. 19 a § i Arbetsordning för kyrkomötet.

Dopundervisning för konvertiter

Konversioner mellan kristna samfund och till kristendomen från andra religioner äger oftast rum i den lokala församlingen. I samband med konversion till Svenska kyrkan bedrivs alltid undervisning inför eventuellt dop i den lokala församlingen och här ligger även det pastoralas ansvaret för den nya medlemmen, som alltid blir medlem i en församling.

I det nationella nätverket *Framtiden bor hos oss* ingår medarbetare från församlingar i förortsmiljöer som präglas av kulturell och religiös mångfald. De har länge brottats med frågan om dopundervisning för konvertiter. Enligt talespersonen för nätverket finns ingen samsyn i nätverket på hur det praktiska pastoralas arbetet bör gå till, men man vet att många församlingar utarbetar egna policyer för dopundervisning av konvertiter. Man uttrycker att språksvårigheterna oftast är det stora problemet, inte själva undervisningen som i många fall skulle kunna ske på liknande sätt som erbjuds övriga katekumener. Kunskap om både den religiösa och kulturella kontexten som katekumenen kommer ifrån är förstås värdefulla och ibland avgörande för undervisningen.

Kyrkomötets tidigare behandling

Kyrkomötet har behandlat frågan om konvertiter, mötet med andra religioner och religionsdialog ur olika infallsvinklar vid ett flertal tillfällen, senast förra året då frågan handlade om behandling av konvertiter (motion 2014:6, Eu 2014:3).

I Kyrkolivsutskottets betänkande från 2011 (KI 2011:7, Kristendom, islam och religionsdialog) finns en utförlig beskrivning av tillgängligt resursmaterial för ökad förståelse av islam. Sedan mitten av 1990-talet har Svenska kyrkan arbetat aktivt för kunskapsutveckling för Svenska kyrkans möte med islam. De nämnda materialen i betänkandet handlar i första hand om religionsdialog, inte konversion.

Kyrkolivsutskottet poängterade 2011 att den erfarenhet som finns bland människor verksamma i Svenska kyrkans internationella arbete kan spela en viktig roll i respekten och kunskapen om andra människors religion. Nätverket *Framtiden bor hos oss* bekräftar att de verksamma församlingsmedarbetare med erfarenhet från utlandstjänst i andra länder, kan vara en omistlig resurs i den dopundervisning som erbjuds konvertiter.

Material för dopundervisning av konvertiter

Det finns idag inget tillgängligt material som motsvarar motionärens önskan, mer än möjligen enklare arbetsmaterial som utarbetats på lokal nivå.

Tro tillsammans – samtalsbok – särskilt för muslimer som vill veta mer om kristen tro publicerades 1999 genom Svenska kyrkans islamprojekt i samarbete med Verbum förlag. Den motsvarar närmast motionärens efterlysning. I recensioner vid tidpunkten för utgivning betraktades materialet som ett värdefullt hjälpmedel i församlingens dopundervisning för konvertiter och materialet innehöll fördjupningsmaterial till ledaren samt en samtalsbok som vände sig till muslimer som vill veta mera om kristen tro. Samtalsboken beskrevs som tydlig och enkel med ett språk fritt från fackuttryck och andra svåra ord och dåvarande ärkebiskop skrev förordet. Det materialet är dock sedan länge utgått på Verbum förlag.

En talesperson för nätverket *Framtiden bor hos oss* menar att den samlade bedömningen i nätverkets styrgrupp är att det i första hand skulle behövas ett mer handfast metodiskt material till stöd i dopundervisningen. En pedagogisk handledning till den som ansvarar för dopundervisningen och ett material till den

som vill döpas på sitt eget språk. Det måste inte vara ett tryckt material utan kan med fördel vara ett webbmaterial som efterhand kan uppdateras och kompletteras. Nätverket menar att det också skulle kunna vara en resurs i framtagandet av ett sådant material.

KI 2015:7

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:28.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:39.
3. Kyrkomötet beslutar med anledning av motion 2015:39 att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta det stöd som behövs i arbetet med konvertiter och som framgår av betänkandet.

Det är församlingarna som ansvarar för dopundervisning. Utskottet har tagit fasta på erfarenheter och kunskap som finns vad gäller dopundervisning av konvertiter och föreslår med anledning av motion 2015:39 att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta det stöd som behövs i arbetet med konvertiter och som framgår av betänkandet.

Det behövs i första hand pedagogisk och metodisk handledning till stöd för den som ansvarar för dopundervisningen. Material saknas många gånger om kristen tro på det egna språket för den som vill döpas. Därför föreslår utskottet att kyrkostyrelsen ser över behovet och därefter utarbetar relevant material, gärna i samarbete med nätverket *Framtiden bor hos oss*. Innehållet i biskopsbrevet *De kyrkliga handlingarna i en mångreligiös kontext* bör beaktas i kyrkostyrelsens uppdrag och i förlängningen även tas tillvara i församlingarnas arbete.

Utskottet finner att inget nytt tillkommit som förändrar kyrkomötets ställningstagande från 2014 vad gäller innehållet i motion 2015:28 och därför föreslår utskottet att kyrkomötet avslå motionen.

Uppsala den 24 september 2015

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Marie Nordström, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Marie Nielsén, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Kekke Paulsson, Niklas Grahm, Katarina Glas, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sara Waldenfors, Monica Lindell Rylén, Stefan Grundberg, Camilla Persson, Evy Annér, Nasrin Sjögren, Elisabeth Sandberg Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Stig Eriksson, Anders Ahl, Ylva Wahlström, Karin Janfalk och Styrbjörn Granquist.

Biskoparna Fredrik Modéus och Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskild mening

Jag anser att motion 2015:28 ska bifallas då argumentet för att avslå föregående motion var att det ligger utanför Svenska kyrkans kompetensområde att bistå med hjälp till människor som vill konvertera till annan religion, såsom islam. Nu har attsatsen ändrats så att det endast syftar på människor som vill konvertera till kristendomen. Då detta ligger inom Svenska kyrkans kompetens- och intresseområde så ska motionen bifallas.

Anders Ahl

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2015:8

Introduktion till kristendom och Svenska kyrkan på svenska och de större invandarspråken

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2015:36, Introduktion till kristendom och Svenska kyrkan på svenska och de större invandarspråken. Utskottet delar motionärernas mening att ett material om Svenska kyrkan och om Svenska kyrkans tro och teologi behöver finnas på invandarspråk. Däremot anser utskottet inte att det är tydligt exakt vilken sorts material som behöver finnas, på vilka språk och för vilka syften. Därför föreslår utskottet att kyrkomötet avslår motionen men uppdrar samtidigt åt kyrkostyrelsen att utreda behoven.

Till betänkandet finns en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:36, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:36, punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2015:36 uppdra till kyrkostyrelsen att utreda vilka behov som finns av material om Svenska kyrkan och kristen tro på invandarspråk samt att utreda på vilka språk behoven är störst.

Motionens förslag

Motion 2015:36 av Aron Emilsson m.fl., Introduktion till kristendom och Svenska kyrkan på svenska och de större invandarspråken

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att låta ta fram och förmedla introduktionsmaterial och vägledning om kristendom och Svenska kyrkan, på svenska och de större invandarspråken i missions- och samhällsorienterande syfte.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur detta material och arbete skulle kunna marknadsföras och förmedlas.

Bakgrund

Tidigare behandling i kyrkomötet

Till kyrkomötet 2008 inkom en motion om att skapa evangeliserande texter på invandarspråk främst för internet (betänkande KI 2008:10). Kyrkolivsutskottet konstaterade då att ett arbete redan pågick med att skriva informationstexter på engelska, finska, spanska, franska, tyska, samiska och teckenspråk. Utskottet konstaterade också att ”Ett evangeliserande material på andra språk än svenska, av det slag som motionären föreslår, ser utskottet inget behov av.”

I samma betänkande noteras att i sin evangelisation bör Svenska kyrkan ta hänsyn till riktlinjerna för samarbetet mellan kyrkorna i Europa, Charta Oecumenica.

Religionsdialog och evangelisation

Charta Oecumenica som hänvisas till i betänkande KI 2008:10 är utgiven av Konferensen för europeiska kyrkor (KEK) och de katolska biskopskonferensernas motsvarighet, CCEE (se SKR:s skriftserie nr 1: www.skr.org/material/skriftserien). Svenska kyrkan har igenom den bl.a. bundit sig att respektera mångfalden, att erkänna människors och gruppers religions- och samvetsfrihet, verka för att de individuellt och gemensamt får utöva sin religion eller livsåskådning inom ramen för gällande rättsregler.

Även Kyrkornas världsråd har tillsammans med Påvliga rådet för interreligiös dialog och Evangeliska världssalliansen gett ut rekommendationer för uppförande i samband med mission bland andra religioner och kyrkofamiljer (*Kristet vittnesbörd i en mångreligiös värld: Rekommendationer för uppförande*).

Skriften manar bland annat till att hävda människors religionsfrihet, att uppmuntra att erkänna och uppskatta det som är sant och gott i andras tro och praktik. Den manar också till respekt för att byte av religion som är ett avgörande steg och som måste ges tid för ordentlig eftertanke och förberedelse genom en process som tryggar den fulla personliga friheten.

Material på nationell nivå

På Svenska kyrkans webbplats finns material på nationella minoritetsspråk, teckenspråk, engelska, tyska och spanska. Materialet har olika fokus, på nationella minoritetsspråken och teckenspråk är det huvudsakligen medlemsvård. Det innebär t.ex. information om de kyrkliga handlingarna, begravningsväsendet, medlemskap och diakoni. På övriga språk är perspektivet utifrån, dvs. en presentation av vad Svenska kyrkan är och lär.

Kyrkokansliets folder *Rum för alla* innehåller en kort presentation av Svenska kyrkan och av vad den gör. Under 2015 har foldern översatts till engelska och arabiska. Som med nästan allt annat material som produceras på nationell nivå finns den att beställa kostnadsfritt för stift och församlingar med tanken att den ska delas ut lokalt i församlingarna.

I regel skickar den nationella nivån inte ut material direkt till medlemmarna. Istället erbjuds församlingarna att beställa materialet för att använda i sin direkta medlemskommunikation. Ett av de få undantagen som finns från detta är kommunikationen vid kyrkoval.

Material med särskild fokus på missionerande för invandrade människor finns inte på den nationella nivån.

Framtiden bor hos oss

År 2000 bildades nätverket *Framtiden bor hos oss*. Ett antal stadsförsamlingar i Svenska kyrkan ville stärka och utveckla ett gemensamt arbete med storstaden och dess mångreligiösa och mångkulturella kontext i fokus.

Inom nätverket har olika församlingar och stift tagit fram material för att dela med andra. Bland materialet finns en folder om Svenska kyrkan *En kyrka många ansikten* på arabiska och farsi, undervisningsmaterial *Språkräning och bibelsamtal*, med material på arabiska, engelska, persiska och svenska) samt gudstjänstagendor på arabiska.

Nätverket har till den nationella nivån påpekat ett behov av ett grundläggande informationsmaterial om Svenska kyrkan och om kristen tro. De har även identifierat ett behov av att gudstjänstmaterial översätts till ytterligare språk.

KI 2015:8

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:36, punkt 1 och 2.
2. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2015:36 uppdra till kyrkostyrelsen att utreda vilka behov som finns av material om Svenska kyrkan och kristen tro på invandarspråk samt att utreda på vilka språk behoven är störst.

Utskottet delar motionärernas mening att ett material om Svenska kyrkan och om Svenska kyrkans tro och teologi behöver finnas på invandarspråk. Det finns många människor i Sverige som har svårt att ta till sig information på svenska. Det antalet lär stiga med anledning av det ökade antal flyktingar från andra länder som kommer till Sverige.

Utskottet anser dock att det inte är tydligt exakt vilken sorts material som behöver finnas, på vilka språk och för vilka syften. Material om kristen tro finns potentiellt på andra språk än svenska i flera invandrarkyrkor och detta bör tas hänsyn till i en utredning av behoven.

Uppsala den 24 september 2015

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Sigurdur Hafthorsson, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Marie Nielsén, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Kekke Paulsson, Niklas Grahn, Katarina Glas, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sara Waldenfors, Monica Lindell Rylén, Stefan Grundberg, Camilla Persson, Evy Annér, Nasrin Sjögren, Elisabeth Sandberg Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Stig Eriksson, Anders Ahl, Ylva Wahlström, Karin Janfalk och Styrbjörn Granquist.

Biskoparna Fredrik Modéus och Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Särskild mening

Jag anser att det är viktigt och nödvändigt att ha ett evangeliserande material, som det framförs i motionen, på andra språk än svenska. Missionerande/evangeliserande verksamheter är ett bärande element inom kristendomen. Därför anser jag att det är angeläget att föreslå bifall till motionen.

Anders Ahl

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2015:9

Kyrkan och idrotten

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2015:38, Kyrkan och idrotten. Med anledning av att det redan pågår arbete på samtliga nivåer med idrottsrörelsen föreslår utskottet att motionen avslås.

Till betänkandet finns en reservation.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:38.

Motionens förslag

Motion 2015:38 av Britas Lennart Eriksson m.fl., Kyrkan och idrotten

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utveckla samarbete med Riksidrottsförbundet som samlande organisation för den svenska idrottsrörelsen.

Bakgrund

Tidigare behandling i kyrkomötet

I kyrkomötet 2014, KI 2014:19, behandlades en liknande motion 2014:78 som innehöll förslag om att utveckla samarbetet med idrottsrörelsen. Kyrkolivsutskottet menade att det stöd som ges från nationell nivå för samarbete med idrottsrörelsen, främst vad gäller Svenska fotbollförbundet, är tillräckligt och föreslog därför att motionen skulle avslås. Kyrkomötet beslöt i enlighet med utskottets förslag.

Utskottet delade dock motionärens uppfattning om vikten av att samarbetet mellan kyrkan och idrottsrörelsen ska fortsätta att utvecklas, men att viljan och drivkraften lokalt är avgörande för hur samarbetet utvecklas, vilket också bekräftades av De Ungas Kyrkomöte samma år.

I det betänkandet beskrivs bland annat samarbetet med Svenska fotbollförbundet, idrottskonfirmation samt idrottsarbetet inom Svenska kyrkan i utlandet.

Aktuella utvecklingsarbeten

Riksidrottsförbundet är svensk idrotts samlande organisation med uppgift att stödja, företräda och leda rörelsen i gemensamma frågor såväl nationellt som internationellt. Det finns inga konkreta planer på nationell nivå att utveckla samarbetet med just Riksidrottsförbundet, däremot finns en inriktning i arbetet mot att allmänt bredda kontaktytorna för arbetet med barn och unga samt i det samlade konfirmandutvecklingsarbetet.

Projektet *Krafttag konfirmation* som tillkommit efter ett uppdrag från kyrkomötet KmSkr 2013:18 kommer att genomföras under 2016–2018. I detta arbete ingår en strävan att nå utanför de befintliga kontaktvägarna. I projektet ingår även verksamhets- och kommunikationsutveckling, bl.a. metodik för personliga möten som rekryteringsmetod vilket innebär uppsökande verksamhet gentemot bland annat idrottsföreningar och idrottsanläggningar. Detta sker i syfte att bygga relation över tid med barn och unga före, under och efter konfirmationstiden.

Planer finns också på utveckling av den årligen återkommande nationella mötesplatsen för kyrka och fotboll till att bli ett *Kyrka – idrottsforum*. Samlingen vänder sig till medarbetare i stift och församling, och planeras rymma frågor som handlar om både barn, unga och deras föräldrar. Fokus i den samlingen har hittills enbart varit barn. Samlingen innehåller erfarenhetsutbyte och teologisk och diakonal fördjupning för mötet med andra organisationer.

Det senaste året har samarbetet med studieförbundet SISU idrottsutbildarna, som i sin tur samarbetar med Riksidrottsförbundet, fördjupats. Detta har skett genom regionala samarbeten i Härnösand, Luleå och Västerås stift och genom samtal på nationell nivå. SISU idrottsutbildarna producerar material för aktiva inom idrottsrörelsen, föräldrar samt för ledare. I Härnösands stift finns ett långtgående samarbete med dem, bland annat har unga ledare från stiftet deltagit i deras ledarutbildning som förberedelse för insatser i fotbollsskolan.

Samarbetet med Svenska fotbollförbundet fortsätter. I fotbollsskolan är det naturligt att fotbollsföreningarna står för fotbollsmetodiken, SISU bidrar med samlingsövningar, föredrag om exempelvis kost, alkohol och tobak och Svenska kyrkan håller i lektionspass där barnen får prata om värdegrund och rättvisa.

Svenska kyrkan i Norrköping är ett exempel på pastorat som håller på att utveckla och fördjupa samarbeten med flera olika idrottsföreningar. Man relaterar till IFK Norrköping, IK Sleipner, hockeylaget Vita Hästen och basketklubben Dolphins. Våren 2015 genomfördes en gemensam utbildningsdag där.

De medarbetare som aktivt arbetar med kyrka och idrott menar att ett nationellt samarbete mellan Svenska kyrkan och idrottsrörelsen underlättar för stift och församlingar. De betonar också värdet av att stiften främjar lokal samverkan, inte minst utbildning för samarbete, så att Svenska kyrkans medarbetare inspireras och får stöd i arbetet på andra arenor än de egna.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:38.

Utskottet delar motionärernas syn att det är ett gemensamt intresse att möta barn och unga i deras intressen och värna deras uppväxt. Det goda samarbete som finns mellan Fotbollförbundet och Svenska kyrkan har fått genomslag på samtliga nivåer i respektive organisation, vilket utskottet gläds åt och utskottet hoppas att detta samarbete får fortsätta att utvecklas. Det finns sedan länge också en väl utvecklad samverkan lokalt med andra idrottsorganisationer, inte minst inom konfirmandarbetet. Och detta bör också fortsätta att utvecklas. Svenska kyrkan som en del av det civila samhället utvecklar och fördjupar också relationer och samverkan med andra organisationer, inte minst på lokal nivå, där arbetet ofta drivs av entusiaster.

Det finns ett starkt intresse från många organisationer av att samarbeta med Svenska kyrkan och nationell nivå skulle kunna utveckla samverkan med flera tänkbara organisationer. Utskottet menar att det finns många möjligheter att utveckla

och fördjupa relationer lokalt, det som däremot kan vara ett bekymmer är att möta intresset med personresurser.

KI 2015:9

På nationell nivå pågår dessutom redan ett arbete med att stödja fortsatt utvecklingsarbete med idrottsrörelsen, t.ex. *kyrka – idrottsforum*. Med anledning av att det redan pågår arbete på samtliga nivåer och att det är en resursfråga föreslår utskottet kyrkomötet att avslå motion 2015:38.

Uppsala den 24 september 2015

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Marie Nielsén, ordförande

Marie Nordström, sekreterare

Beslutande: Marie Nielsén, ordförande, Sofia Rosenquist, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Kekke Paulsson, Niklas Grahn, Katarina Glas, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sara Waldenfors, Monica Lindell Rylén, Stefan Grundberg, Camilla Persson, Evy Annér, Nasrin Sjögren, Elisabeth Sandberg Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Stig Eriksson, Anders Ahl, Ylva Wahlström, Karin Janfalk och Styrbjörn Granquist.

Biskoparna Johan Tyrberg och Fredrik Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Vi reserverar oss mot Kyrkolivsutskottets beslut att föreslå kyrkomötet att avslå motion 2015:38, Kyrkan och idrotten.

Eftersom det idag på nationell nivå inte finns några konkreta planer på att utveckla samarbete med Riksidrottsförbundet, bör detta ges i uppdrag till kyrkostyrelsen. Mot bakgrund av det som anförs i motionen menar vi att motionen ska bifallas.

Marie Nielsén, Daniel Larson, Birgitta Lindén och Ronny Hansson

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2015:10

Kyrkogårdar som mötesplatser

Sammanfattning

Detta betänkande behandlar motion 2015:41. Utskottet anser att intentionerna i motionen är tillgodosedda och att det finns svårigheter att förena den trosneutrala begravningsverksamheten med ambitionen att nå besökare med t.ex. information om Svenska kyrkans verksamhet på kyrkogårdar. Utskottet föreslår att kyrkomötet avslår motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:41.

Motionens förslag

Motion 2015:41 av Elsa Christersson m.fl., Kyrkogårdar som mötesplatser

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram underlag och avsätta medel så att intresserade församlingar kan erbjudas möjlighet att utveckla kyrkogårdarnas funktion som mötesplatser mellan församlingsmedlemmarna och mellan anställda och medlemmar genom att kyrkogårdsarbetarna erbjuds utbildning och får avsatt tid för sin roll som kommunikatörer och att övrig personal i sin dagliga verksamhet får möjlighet att naturligt besöka kyrkogårdar och aktivt ta kontakt med besökarna där.

Bakgrund

Tidigare behandling i kyrkomötet

En snarlik motion 2014:20 som behandlades i kyrkomötet förra året avslogs (KI 2014:2). Kyrkolivsutskottet menade att det finns svårigheter att förena den trosneutrala begravningsverksamheten med ambitionen att medarbetare aktivt ska möta människor på kyrkogården med mål att nå fler medlemmar med t.ex. information om Svenska kyrkans verksamhet. Utskottet menade också att det inte heller är självklart att människor önskar kontakt med andra människor på kyrkogården, varför frågan inte är okomplicerad. Vidare aktualiserade utskottet det uppdrag kyrkomötet gav till kyrkostyrelsen 2013 med anledning av motion 2013:86, punkt 4 (KmSkr 2013:14), som innebär att kyrkostyrelsen ska ta fram förutsättningar för en nationell kraftsamling om begravning och mötet med människor i sorg. Utskottet menade att intentionen i 2014 års motion borde kunna beaktas i det arbetet.

I den förstudie som föranleddes av uppdraget 2013, och som inom kort kommer att presenteras i sin helhet, finns förslag till nationella insatser för att stärka mötet

med människor i sorg. Enligt uppgift finns förslag om att den nationella nivån ska inbjuda till mötesplatser om sorg och begravning under 2016, dels utifrån den nutidsanalys som identifierar trender inom sorgbearbetning och avskedsцерemonier och dels utifrån hur kyrkan möter dessa trender och utmaningar i församlingarna. Syftet ska vara att inspirera stiftet till utbildningsinsatser omkring sorg och begravning, där begravningsverksamhetens medarbetare inkluderas. I förstudien kommer det även att finnas förslag om att Svenska kyrkans digitala kommunikation om sorg och begravning, inte minst vad gäller budskap och tonalitet, ska utvecklas.

I Stockholms stift har man gått före genom en egen undersökning, *Begravnings-traditioner i förändring*, som beräknas vara färdig i höst. Den rymmer områden som sekularisering, individualisering och den mångkultur som präglar samhället. Undersökningen betonar vikten av samarbete i arbetslaget. Stiftet publicerade också en utredning i maj 2015, *Allas vår sorg och Stockholms stift*, som omfattar en inventering av sorgestöd i stiftet.

Aktuellt arbete

Kyrkostyrelsen har de senaste två åren genomfört de s.k. *kyrkbussarna*, en samlad undersökning med frågor till allmänheten, där de svarande också kategoriseras utifrån om de är medlemmar eller ej. Resultaten av dessa undersökningar ger en bild av hur ofta människor besöker våra kyrkogårdar. Något som däremot inte framgår av just denna undersökning, men som har förändrats de senaste åren är Allhelgonahelgens ökade betydelse i människor liv. Den helgen har för många blivit en helg för eftertanke och ljusständning och där kyrkogårdar spelar en roll som samlingsplatser.

Det nationella projektet *Pedagogik i kyrkomiljöer* som vänder sig till de medarbetare i Svenska kyrkan som på olika sätt arbetar med att möta människor i kyrkorum eller i andra kyrkliga miljöer, där begravningsplatser ingår, fortsätter. En ny konferens kommer att genomföras, ett nätverk är under uppbyggnad och utbildningsinsatser planeras för att stärka församlingarnas arbete.

Under hösten 2015 påbörjas en forskningsförstudie, *Framtidens död* som ska behandla synen på döden och om hur den är under förändring i vårt samhälle. Syftet med studien är att identifiera nya trender i denna utveckling. Tanken är att kyrkostyrelsen med hjälp av denna studie ska kunna fortsätta reflektionen kring vad de förändrade synsätten kan innebära för Svenska kyrkans verksamhet vad gäller sorg, krishantering och begravning.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:41.

En snarlik motion behandlades förra året och föreslår att denna liksom den tidigare motionen avslås. Motionären lyfter en angelägen fråga om kyrkogårdarnas betydelse men intentionerna i motionen bör kunna beaktas i det arbete som initierades av kyrkomötet 2013 vad gäller begravning och mötet med människor i sorg. Utskottet menar liksom förra året att det inte heller är självklart att människor önskar kontakt med andra människor på kyrkogården, varför frågan inte är okomplicerad. Det finns också svårigheter att förena den trosneutrala begravningsverksamheten med ambitionen att medarbetare aktivt ska möta människor på kyrkogården med målet att nå fler medlemmar med t.ex. information om Svenska kyrkans verksamhet.

Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation erbjuder utbildning i frågor om kyrkogårdarnas kvalitetsutveckling och utformning där frågor om etik och bemötande

ryms. Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund har ett stort kursutbud med liknande innehåll. Även stiftens inbjuder vaktmästare och personal på kyrkogårdarna till fortbildning.

KI 2015:10

Uppsala den 24 september 2015

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Marie Nordström, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Marie Nielsén, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Kekke Paulsson, Niklas Grahn, Katarina Glas, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Stig Eriksson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sara Waldenfors, Monica Lindell Rylén, Stefan Grundberg, Camilla Persson, Evy Annér, Nasrin Sjögren, Elisabeth Sandberg Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Anders Ahl, Ylva Wahlström, Karin Janfalk och Styrbjörn Granquist.

Biskoparna Fredrik Modéus och Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2015:11

Utbildning i kyrkohistoria och landsbygdsfrågor

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas två motioner. I motion 2015:43 föreslår motionärerna att det ska införas ett krav på minst 15 högskolepoäng i kyrkohistoria för antagning till Svenska kyrkans utbildningsinstitut. Eftersom utbildningsplanen för blivande präster bara har använts under ett läsår anser utskottet att det är för tidigt att föreslå ändringar i den. Utskottet föreslår därför att motionen ska avslås. Med anledning av motion 2015:43 föreslår utskottet att kyrkostyrelsen ska ges i uppdrag att bevaka antagningskraven för prästutbildningen så att de inte leder till en utarmning av prästkandidaters kunskap i kyrkohistoria.

I motion 2015:72 föreslår motionären att de kyrkliga utbildningarna ska ses över med inriktningen att se landsbygdsförsamlingar som en tillgång. Utskottet anser att landsbygdsperspektivet redan finns med i utbildningarna för att ge studenterna en tillräcklig grund och föreslår därför att motionen ska avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:43.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:72.
3. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2015:43 uppdra till kyrkostyrelsen att bevaka att behörighetskraven för prästkandidater inte leder till en utarmning av deras kunskap i kyrkohistoria.

Motionernas förslag

Motion 2015:43 av Karl-Gunnar Svensson och Irene Oskarsson, Kyrkohistoria för blivande präster

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att införa ett obligatoriskt krav på minst 15 högskolepoäng i kyrkohistoria för antagning till Svenska kyrkans utbildningsinstitut.

Motion 2015:72 av Inga Alm, Kyrkliga utbildningar

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se över dagens kyrkliga utbildningar med inriktningen att se landsbygdsförsamlingar som en tillgång.

Bakgrund

Svenska kyrkans utbildningsinstitut utbildar församlingspedagoger, kyrkomusiker, diakoner och präster. Efter den fackutbildning vid högskola eller universitet som ger behörighet (samt antagningsbesked från ett stift för präster och diakoner) kan studenten börja den ettåriga pastoralteologiska utbildningen på utbildningsinstitutet. Den utbildningen är delvis gemensam för de fyra yrkeskategorierna och är på två terminer på heltid för präster, diakoner och församlingspedagoger och en termin för kyrkomusiker. Utbildningsinstitutet började sin verksamhet i nuvarande form i september 2014.

Fortbildning sker i regel i respektive stift. Behörighetsutbildning för kyrkoherdar är en utbildning som gränsar till fortbildningsområdet men som ges på utbildningsinstitutet.

Kyrkohistoria

Ämnet kyrkohistoria undervisas inte på Svenska kyrkans utbildningsinstitut utan tillhör de ämnen som blivande präster kan förvärva i samband med sin magisterexamen vid någon av högskolorna.

För att bli antagen till pastoralteologiskt slutår för blivande präster ska kandidaten ha en magisterexamen i teologi/religionsvetenskap på 240 högskolepoäng (hp) samt 15 hp av ytterligare teologiska akademiska poäng. Av dessa 255 hp är 135 uppbundna i vissa ämnen som alltså måste finnas med:

- Religionsvetenskap, bas-/grundkurs 30 hp
- Religionsvetenskap/teologi med bibelvetenskaplig inriktning 60 hp
- Religionsvetenskap/teologi med systematisk inriktning 30 hp
- Svenska kyrkans tro och liv 15 hp

De två ämnen inom teologi/religionsvetenskap som det inte finns några krav på enligt utbildningsplanen är religionshistoria och beteendevetenskap samt kyrko- och missionsstudier. I examen får ingå sammanlagt högst 30 hp av annat ämne än teologi/religionsvetenskap.

Kriterierna fastställdes av kyrkostyrelsen den 17 november 2013 efter beslut i Nämnden för utbildning forskning och kultur och biskopsmötet. En prioritering av ämnen gjordes för att lämna ett utrymme för kandidaternas valfrihet. Ett krav på 15 hp i kyrkohistoria skulle innebära att en svår begränsning i studenternas valfrihet. Till exempel skulle det innebära att man antingen måste välja bort religionshistoria och beteendevetenskap som huvudämne i sin magisterexamen, eller avstå från att läsa 30 hp av annat ämne än teologi/religionsvetenskap. Detta på grund av den teologiska utbildningens utformning.

Det är formellt möjligt att utbilda sig till präst utan att ha läst ämnet kyrkohistoria. Någon statistik på vilka ämnen som ingår i studenternas magisterexamen har inte tagits fram men rektorn på Svenska kyrkans utbildningsinstitut bedömer att det är ytterst sällsynt att de inte har läst kyrkohistoria, om det förekommer alls.

Landsbygdsförsamlingar

Det finns flera lokala faktorer och sammanhang som påverkar hur kyrkan framträder i Sverige, t.ex. om man finns i glesbygd eller storstad. Varje sammanhang har särskilda förutsättningar och utmaningar som gör att arbetssättet i dem kan skilja sig mellan olika församlingar och sammanhang.

Någon specifik kurs för att rusta Svenska kyrkans medarbetare för vissa typer av församlingssammanhang, t.ex. landbygd finns inte på Svenska kyrkans utbildningsinstitut. Däremot behandlas sådana frågor i olika kurser. Bl.a. har man undervisat utifrån ett material från kyrkostyrelsens forskningsprojekt *Spåren i snön: Att vara kyrka i norrländska glesbygder* (publicerad 2015). I publikationen analyseras bl.a. teman som relationer mellan bygd och kyrka och förhållandet mellan centrum och periferi.

Utskottets överväganden

Kyrkohistoria för blivande präster

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:43.
2. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2015:43 uppdra till kyrkostyrelsen att bevaka att behörighetskraven för prästkandidater inte leder till en utarmning av deras kunskap i kyrkohistoria.

Utskottet delar motionärens åsikt att det är viktigt att präster har utbildning i kyrkohistoria. Det faktum att det är möjligt för en präst idag att inte ha utbildning i kyrkohistoria anser utskottet inte är önskvärt.

Under utskottets överläggningar framkom att biskoparnas roll blir viktig i detta sammanhang eftersom de har möjlighet att ställa vissa krav på sitt stifts kandidaters utbildning, t.ex. kräva studier i kyrkohistoria.

Motionären föreslår att minst 15 hp i kyrkohistoria blir obligatoriskt för antagning till Svenska kyrkans utbildningsinstitut. Utskottet anser att det finns andra överväganden och prioriteringar som hänger ihop med frågan och att det därför inte går att lyfta ut en enskild del i antagningskraven.

Utskottet konstaterar dock att det är fullt möjligt för Svenska kyrkan att i framtiden binda 15 hp för kyrkohistoria men att detta då innebär att valfriheten för studenterna att läsa andra ämnen begränsas.

Utskottet noterar också att nuvarande utbildningsplan bara har tillämpats under ett läsår och att mer tid måste ges för att kunna avgöra vilka verkningar den har. Därför föreslår utskottet att kyrkomötet avslår motionen. Samtidigt vill utskottet med anledning av motionen ge kyrkostyrelsen i uppdrag att bevaka att behörighetskraven inte leder till en utarmning av prästkandidaters kunskap i kyrkohistoria.

Kyrkliga utbildningar

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:72.

Utskottet anser att det är viktigt att Svenska kyrkans utbildningsinstitut regelbundet reflekterar kring vad Svenska kyrkans medarbetare bör ha för kunskap när de kommer ut till tjänst och förutsätter att det görs regelbundet. Utskottet delar motionärens uppfattning att landbygdsförsamlingar har en särskild kontext och att medarbetare som finns i den bör vara rustade för att verka i den.

Utskottet konstaterar att det redan finns inslag av landsbygdsperspektiv i utbildningarna. Eftersom utbildningsplanen för blivande präster bara har använts under ett läsår anser utskottet att är det för tidigt att föreslå ändringar i den.

Uppsala den 24 september 2015

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Sigurdur Hafthorsson, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Marie Nielsén, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Kekke Paulsson, Niklas Grahm, Katarina Glas, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sara Waldenfors, Monica Lindell Rylén, Stefan Grundberg, Camilla Persson, Evy Annér, Nasrin Sjögren, Elisabeth Sandberg Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Stig Eriksson, Anders Ahl, Ylva Wahlström, Karin Janfalk och Styrbjörn Granquist.

Biskoparna Fredrik Modéus och Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2015:12

Nya vägar att vara kyrka

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2015:55. Motionären vill uppdra åt kyrkostyrelsen att tillsätta en arbetsgrupp för att utveckla ”Nya vägar att vara kyrka” samt tillsätta två heltidstjänster och medel för verksamheten. Utskottet konstaterar att motionären lyfter en viktig fråga och att Svenska kyrkan har mycket att lära av den anglikanska kyrkans arbete med dessa frågor och föreslår kyrkomötet att bifalla motionens första punkt.

Utskottet anser dock inte att det är kyrkomötets sak att besluta om hur många tjänster som behövs för att främja detta utvecklingsarbete utan menar att det är kyrkostyrelsen som avgör detta. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att bifalla motionens första punkt, avslå punkt två och tre samt med anledning av motionen ge kyrkostyrelsen i uppdrag att avsätta resurser för detta arbete.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2015:55, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:55, punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:55, punkt 3.
4. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2015:55 uppdra åt kyrkostyrelsen att avsätta resurser för ”Nya vägar att vara kyrka”.

Motionens förslag

Motion 2015:55 av Leif Norlander, Nya vägar att vara kyrka

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en arbetsgrupp för att utveckla ”Nya vägar att vara kyrka”.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att hänvisa erforderliga medel härför motsvarande två heltidstjänster.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att medel för verksamheten avsätts.

Bakgrund

Medlemsutvecklingen i Svenska kyrkan

I kyrkostatistiken som tas fram av nationell nivå kan vi se att sedan år 2000 då kyrkan fick ändrade relationer med staten har antalet medlemmar minskat från 7 360 825 medlemmar till 6 292 264 medlemmar år 2014. I medlemmar i procent av befolkningen är det från 82,9 procent år 2000 till 64,6 procent år 2014. Detta är

ingenting som startade vid millennieskiftet utan Svenska kyrkan har successivt blivit mindre sedan 1950-talet med några promille eller någon procent per år.

I de prognoser som tagits fram som underlag till arbetet med kyrkostyrelsens verksamhets och ekonomi skrivelse till årets kyrkomöte (KsSkr 2015:1) kommer Svenska kyrkan om ingenting förändras ha 4 889 649 medlemmar år 2030, det vill säga att 45 procent av Svenska folket är medlemmar i Svenska kyrkan.

De huvudsakliga förklaringarna till denna utveckling enligt kommentarerna till kyrkostatistiken är att äldre medlemmar dör utan att det tillkommer lika många nya medlemmar genom dopet. Sedan 1986 föds ingen till medlemskap i Svenska kyrkan, utan föräldrar väljer detta åt sina barn. Den andra orsaken är att invandring ökar folkmängden och bidrar till ett mångreligiöst Sverige och att den procentuella andel av folkmängden som är medlemmar i Svenska kyrkan därmed sjunker.

Samma negativa utveckling ser vi även i statistiken för antal dop, konfirmationer, vigslar och gudstjänstbesök.

Det finns regionala och lokala undantag från denna utveckling. I boken *Församlingar mot strömmen*, utgiven av Svenska kyrkan beskrivs befolkningsomflyttningar inom Sverige och kyrksamheten som faktorer för de regionala och lokala skillnaderna. De församlingar som har ökat antalet medlemmar återfinns i ett tiotal storstadsnära kommuner där befolkningen i sin helhet ökade mycket kraftigt under samma tidsperiod. Kyrklig tradition kan vara orsaken till att det är färre gudstjänstbesökare i Mälardalen och Bergslagen än i delar av Götaland, särskilt delar av Växjö, Skara och Göteborgs stift.

Svenska kyrkan är inte ensam i denna utveckling utan antalet medlemmar minskar även i t.ex. frikyrkorna, de politiska partierna och andra traditionella folkreligioner. Liknande utveckling delar vi med folkkyrkor i andra länder.

Det är samtidigt viktigt att notera att det parallellt med minskningen av antalet medlemmar och färre gudstjänstbesökare sker en ökning av förtroendet för Svenska kyrkan. I den undersökning som Medieakademin gör tillsammans med Sifo varje år visar den senaste undersökningen att förtroendet för Svenska kyrkan har ökat från 32 procent 2010 till 42 procent 2015. Svenska kyrkan är den samhällsinstitution som ökar mest i förtroende.

Det är också av vikt att notera att vi i Svenska kyrkan möter många människor under ett år på olika sätt. I en undersökning från Investigo 2012 uppger 82 procent att de mött Svenska kyrkan under året och majoriteten, 63 procent har ett positivt intryck av mötet. Många möten sker i samband med besök i samband med dop, konfirmation och vigsel men även kyrkogården är en viktig mötesplats.

Förnyat arbete i församlingarna

Motionen nämner arbetet som den anglikanska kyrkan har som officiellt verktyg för att möta sekularisering och som redogörs för i rapporten *Mission shaped church*. Det är ett material och metod som inspirerar till att förnya bilden av att vara kyrka och förståelsen av uppdraget att verka i en ny tid utifrån nya förutsättningar. I rapporten framkommer att ingen lösning passar alla utan att det är den lokala kontexten som behöver vara vägledande. En nyckelfråga är inte längre endast att fråga *var* utan *hur*. Istället för att fokusera *var* människor befinner sig i förhållande till en territoriell indelning kan man inrikta sig på *hur* man kan nå människor i en ny kontext bortom geografi och lokal närvaro.

Även i Sverige pågår arbete med dessa frågor. Flera stift har besökt eller haft besök från anglikanska kyrkan för att lära och inspireras av deras arbete. Oftast sker arbetet i Sverige under namnet ”Nya vägar att vara kyrka”. I motionen nämns några

exempel där det lokalt har bedrivits ett arbete som inneburit fler gudstjänstbesökare eller ökat antal döpta. Andra lokala exempel finns med i ovan nämnda bok *Församlingar mot strömmen* och i Verbums bok *Kyrkan vänder trenden* där 14 lokala exempel, över hela landet, lyfts fram på församlingar som lyckats vända trenden.

KI 2015:12

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2015:55, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:55, punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:55, punkt 3.
4. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2015:55 uppdra åt kyrkostyrelsen att tillsätta resurser för ”Nya vägar att vara kyrka”.

Utskottet konstaterar att motionären lyfter en viktig fråga för oss i Sverige och att Svenska kyrkan har mycket att lära av den anglikanska kyrkans arbete med att utveckla nya vägar och former att vara kyrka. Att i likhet med missionsbefallningen gå ut och inspirera till att människor talar om tro och kommer till tro är en central uppgift för Svenska kyrkan som alltid behöver finna nya former och metoder. Utskottet ser att det kan finnas svårigheter med att fullt ut kopiera ett arbetssätt från en annan kyrka med hänsyn till vår kontext och vår kyrkas struktur. Istället menar utskottet att vi ska låta oss inspireras och finna våra egna former. Utskottet anser dock inte att det är kyrkomötets sak att besluta om hur många tjänster som behövs för att främja detta utvecklingsarbete utan menar att det är kyrkostyrelsen som avgör detta. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att bifalla motionens första punkt, avslå punkt två och tre samt med anledning av motionen ge kyrkostyrelsen i uppdrag att avsätta resurser för detta arbete.

Uppsala den 24 september 2015

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Marie Nielsén, ordförande

Mattias Nihlgård, sekreterare

Beslutande: Marie Nielsén, ordförande, Sofia Rosenquist, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Kekke Paulsson, Niklas Grahn, Katarina Glas, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sara Waldenfors, Monica Lindell Rylén, Stefan Grundberg, Camilla Persson, Evy Annér, Nasrin Sjögren, Elisabeth Sandberg Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Stig Eriksson, Anders Ahl, Ylva Wahlström, Karin Janfalk och Styrbjörn Granquist.

Biskoparna Fredrik Modéus och Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2015:13

Solidarisk fond för dem som fått egendom förstörd vid kravaller

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2015:61. Utskottet menar att det är i första hand stat, kommuner och försäkringsbolag som bär ansvaret för ekonomiskt stöd eller ersättning när människor drabbas av bilbränder eller något liknande. Det är inte heller den nationella nivåns uppdrag att förmedla ekonomiskt stöd till enskilda personer. Svenska kyrkan kan däremot spela en viktig roll tillsammans med andra organisationer för att minska de spänningar som ligger till grund för bilbränder och andra uttryck av missnöje och vanmakt i vårt samhälle. Utskottet föreslår att kyrkomötet avslår motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:61.

Motionens förslag

Motion 2015:61 av Axel W Karlsson, Inrätta en solidarisk fond för dem som fått egendom förstörd vid kravaller

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att en fond inrättas, gärna i samarbete med andra, t.ex. muslimska huvudmän, för att ge solidariskt ekonomiskt stöd till enskilda som fått egendom förstörd i samband med upplöpp.

Bakgrund

Bilbränder, särskilt i förorterna, är en ganska ny företeelse i det svenska samhället, vilket utmanar regering, kommuner, socialtjänst och den civila sektorn, det är även en utmaning för Svenska kyrkan. Det krävs samverkan för att agera på bästa sätt, inte minst i förebyggande syfte.

En del församlingar har fonder eller andra möjligheter att bidra med ekonomiskt stöd till enskilda, även om det oftast är andra former av stöd som präglar församlingarnas diakonala arbete. Enligt uppgifter från flera diakonala medarbetare som arbetar i storstadsområden och i stift, finns ingen kännedom om att någon hittills sökt pengar i Svenska kyrkan för förstörd egendom vid kravaller eller bilbränder. Man menar att om förfrågan om ekonomiskt stöd vid t.ex. bilbränder skulle bli aktuell, bör detta inte särskiljas från andra behov eller andra ekonomiska svårigheter människor har, utan tillsammans ingå i den individuella bedömning som alltid görs vid ansökan om ekonomiskt stöd.

Riksnormen och försäkringar

Det är den av regeringen fastställda riksnormen som avgör nivån på försörjningsstöd, ekonomiskt bistånd till den enskilde och som beslutas av respektive kommun. Att äga en egen bil ingår inte i riksnormen, om det inte med anledning av funktionsnedsättning finns skäl för stöd till ett handikappanpassat fordon. Stadsmissionens rådgivningsbyrå i Göteborg som exempel, arbetar också utifrån denna riksnorm vid bedömning av ekonomiskt stöd till enskilda.

Diakonimedarbetares erfarenhet är att det ofta saknas försäkringar, sjuk- och livförsäkring samt hem och egendomsförsäkring bland människor de möter i sitt uppdrag. Det finns därför ett ständigt behov av förstärkt samhällsinformation, inte minst i utanförskapsområden och på flera språk.

Försäkringsskydd för barn och unga ingår i riksnormen för försörjningsstöd och som en konsekvens av riksnormen, inte bilförsäkring. Alla motordrivna fordon som används i trafik ska vara trafikförsäkrade enligt trafikskadelagen. För ersättning vid skadegörelse krävs en tecknad bilförsäkring utöver den obligatoriska trafikförsäkringen. Om man inte har någon försäkring finns det i vissa fall möjlighet till statlig brottsskadeersättning från Brottsoffermyndigheten. Det är dock svårt att få brottsskadeersättning för sakskador eller för så kallade förmögenhetsskador, vilket bil räknas som.

På Svenska kyrkans webbsida finns information om hur man söker stöd från de diakonala fonder och stiftelser som administreras på nationell nivå i Svenska kyrkan. Bidragen riktar sig till bland annat studenter, funktionsnedsatta, barn, äldre och sjuka. Anslag eller bidrag kan ansökas av organisationer, föreningar och privatpersoner som uppfyller stiftelsernas ändamålskrav. Det finns ingen fond som berör ämnet som motionären lyfter, eftersom de flesta fonder är äldre till sin karaktär. De är i sin utformning svåra att styra över till nya företeelser i samhället, vilket inte hindrar att en ny inriktning skulle kunna uppmuntras när gamla stiftelser ska permuteras.

På webbsidan finns också en hänvisning till att församlingarna och stiftet i viss mån har möjlighet att ge ekonomiskt stöd. Att en del församlingar och stift kan ge tillfällig ekonomisk hjälp till privatpersoner genom sina fonder, stiftelser och kollektor. Men som framgår av webbsidan ger församlingarna framför allt stöd och råd, enskilda samtal samt hjälp till att förmedla andra kontakter för att lösa problemen.

Förebyggande arbete

Många församlingar arbetar med integrationsfrämjande verksamheter. I Göteborg har Angered, Bergsjön och Lundby församlingar samverkat genom projektet Ny i Sverige. Projektet har bedrivit öppen verksamhet för nya svenskar, erbjudit samhällsinformation, språkträning och inte minst skapat mötesplatser öppna för alla oavsett bakgrund och religion.

Nätverket Integrationsdialogen i Göteborg består av olika aktörer med engagemang och uppdrag i integrations- och flyktingfrågor t.ex. föreningar, enskilda, stadsledningskontoret, polisen och Migrationsverket. I nätverket som också initierades av Svenska kyrkan ingår flera församlingar i Göteborg. Syftet är att föreningar som arbetar för integration och som bekämpar främlingsfientlighet och segregation bättre ska kunna samverka med varandra och offentliga myndigheter.

I Lunds stift finns ett engagemang i frågor om social sammanhållning. Stiftet har tagit initiativ till projektet Social cohesion för att studera integration och främlingsfientlighet och de utmaningar detta innebär för många europeiska storstäder. Social cohesion vill bidra till ett samhälle där människor kan leva och utvecklas i frihet och trygghet och där hatbrotten minskar. Stiftet har också tagit initiativ till att bilda

stiftelsen Initiativ för social sammanhållning i Skåne. Förutom Svenska kyrkan ingår en rad trossamfund, Sydsvenska Industri- och handelskammaren, Lunds universitet, Malmö högskola, Malmö stad och Region Skåne. Stiftelsens uppgift är att verka för en bättre social sammanhållning med större social och kulturell öppenhet i Malmö och Skåne. Detta sker genom att öka kunskapen om olika religioner och livsåskådningar samt genom att bidra till fördjupat samarbete mellan föreningar, organisationer, kommuner och myndigheter.

Andra exempel på förebyggande arbete finns i Stockholms stift som under flera år engagerat sig och genomfört ett antal projekt och kampanjer för att motverka rasism, främlingsfientlighet och utanförskap.

Storstadsnätverket Framtiden bor hos oss består av 22 församlingar och distrikt som arbetar i mångkulturell och mångreligiös miljö, ofta i utanförskapsområden. Nätverket bidrar med reflektion om hur det nya samhället och den nya kyrkan tar form och vad kyrkans uppdrag är i denna kontext. Nätverket arrangerar konferenser, utbildningar och bedriver opinionsbildning.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:61.

Utskottet ser att motionären har välvilliga syften med sin motion. Utskottet menar dock att det inte är den nationella nivåns uppdrag att förmedla ekonomiskt stöd till enskilda personer. Det är i första hand är stat, kommuner och försäkringsbolag som bär ansvaret för ekonomiskt stöd eller ersättning när människor drabbas av bilbränder eller något liknande. Utskottet menar samtidigt att de lokala insatserna har avgörande betydelse, inte minst de diakonala, efter den sortens händelser som lyfts fram i motionen.

Utskottet anser att Svenska kyrkan har en viktig uppgift tillsammans med andra organisationer, att samarbeta och verka för att minska de spänningar som ligger till grund för bilbränder och andra uttryck av missnöje och vanmakt i vårt samhälle.

Utskottet föreslår kyrkomötet att avslå motion 2015:61.

Uppsala den 24 september 2015

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Marie Nordström, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Marie Nielsén, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Kekke Paulsson, Niklas Grahn, Katarina Glas, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Stig Eriksson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sara Waldenfors, Monica Lindell Rylén, Stefan Grundberg, Camilla Persson, Evy Annér, Nasrin Sjögren, Elisabeth Sandberg Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Anders Ahl, Ylva Wahlström, Karin Janfalk och Styrbjörn Granquist.

Biskoparna Fredrik Modéus och Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2015:14

Kyrkomötets facebookside

Sammanfattning

Betänkandet behandlar motion 2015:62 Kyrkomötets facebookside. Motionären vill uppdra åt kyrkostyrelsen att se över och reglera kyrkomötets grupp på Facebook. Utskottet anser att det är positivt att Svenska kyrkan använder sig av digitala kanaler och sociala medier och konstaterar vidare att Svenska kyrkan har en fastslagen strategi för digital kommunikation och riktlinjer för sociala medier. Detta vid sidan av Facebooks egna regler och den lagstiftning som finns gällande kränkningar gör att utskottet anser att kyrkomötet inte behöver ta fram ytterligare regler för detta. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:62, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:62, punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:62, punkt 3.
4. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:62, punkt 4.

Motionens förslag

Motion 2015:62 av Axel W Karlsson, Kyrkomötets facebookside

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillse att kyrkomötets facebookside ska vara i överensstämmelse med lag om Svenska kyrkan, dvs. följa demokratiska principer, att moderationen följer en offentliggjord etik och att censur inte får förekomma.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillse att en tydlig etik för sidan utarbetas och presenteras i anslutning till sidan.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillse att personer som bryter mot denna etik tillrättavisas, varnas, avstängs på viss tid eller, endast i grova fall av oförbätterlighet, utesluts från sidan. Åtgärder ska vid varje tillfälle motiveras för den som drabbas.
4. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillse att den grupp som administrerar kyrkomötets facebookside varje år lämnar en rapport till kyrkomötet om hur sidan utvecklas, vilka ingripanden som gjorts, personer som avstängts eller uteslutits och av vilka skäl.

Bakgrund

Strategi för digital närvaro

I mars 2013 antog kyrkostyrelsen en strategi för digital kommunikation och närvaro. Strategin lyfter fram att Svenska kyrkans digitala kommunikation ska vara aktiv, transparent, lyhörd och se varje människa. Den fastslår även en vision om att Svenska kyrkan ska arbeta aktivt med att ta fram och använda verktyg för att vara kyrka även på digitala arenor.

Den digitala strategin betonar vikten av att vara kyrka på nätet och pekar på vikten av tillgänglighet. I strategin finns även övergripande vägval för externwebb, internwebb och sociala medier.

Kyrkokansliet och sociala medier

Utifrån denna strategi arbetar kyrkokansliet med sociala medier. För detta arbete finns en särskild redaktion med redaktörer vars uppgift är att följa, utveckla och arbeta med Svenska kyrkans närvaro i sociala medier. Kyrkokansliet har valt att arbeta i de kanaler som är störst i Sverige, vilket innebär att vi är representerade på Facebook med två officiella sidor (/svenskakyrkan samt /svenskakyrkaninternationellt), Twitter (@svenskakyrkan samt @svk_int), Instagram (@svenskakyrkan_delar samt @kulturarvet), Youtube (@svenskakyrkan) och Spotify (svenskakyrkan). Dessutom finns facebooksidan /antjejackelén samt Twitterkontot @biskopantje.

Kyrkokansliet arbetar också aktivt med utbildning och fortbildning gentemot stift, pastorat och församlingar för att stimulera Svenska kyrkans närvaro i sociala medier.

Skillnad mellan profil, sida och grupp på Facebook

Profil

- Ett privat konto på Facebook som där användaren kan publicera inlägg och dela foton.
- Sekretess: Vem som kan läsa inläggen bestäms av användaren som kan välja att dela det bland sina vänner eller att göra det offentligt.
- Målgrupp: Facebookvänner.

Sidor

- Tydlig avsändare: Med sidor kan verkliga organisationer, företag, kändisar och varumärken kommunicera med ett stort antal personer som gillar dem. Sidor får bara skapas och hanteras av officiella företrädare. På en facebook sida finns inga medlemmar, bara följare.
- Sekretess: Information och inlägg på sidor är offentliga och allmänt tillgängliga för alla på Facebook.
- Målgrupp: Alla kan gilla en sida om de vill bli länkade till den och få uppdateringar i sitt nyhetsflöde. Det finns ingen begränsning för hur många personer som kan gilla en sida.
- Kommunikation: Personer som är med och hanterar en sida kan dela inlägg från sidan. Sidinlägg kan visas i nyhetsflödet hos personer som gillar sidan. Sidägare kan också skapa anpassade applikationer för sin sida och kolla sidastatistik för att hålla reda på sidans tillväxt och aktiviteter.

- En intressegrupp: En facebookgrupp är en sammanslutning av människor med samma intressen. En sida kan vara publik (då kan vem som helst gå med), offentlig (då måste administratören godkänna ansökan) eller hemlig (då syns den inte publikt och man måste läggas till av administratören). Grupper tillhandahåller ett utrymme där facebookanvändare kan diskutera delade intressen. Vem som helst kan skapa grupper.
- Sekretess: Förutom en offentlig inställning finns det flera sekretessinställningar att välja på för grupper. I slutna och hemliga grupper visas inlägg bara för gruppmedlemmar.
- Målgrupp: Du kan anpassa gruppsekretessen och kräva att medlemmar ska godkännas eller läggas till av administratörer. Vissa funktioner begränsas när en grupp når en viss storlek. De mest användbara grupperna är oftast de du skapar med en mindre grupp personer som du känner.
- Kommunikation: I grupper får medlemmarna som standard meddelanden när en medlem skriver inlägg i gruppen. Gruppmedlemmar kan delta i chattar, ladda upp foton till delade album, samarbeta om gruppdokument och bjuda in medlemmar som är vänner till gruppevenemang.

Svenska kyrkan och grupper på Facebook

Det finns idag en mängd grupper på Facebook, som på olika sätt är knutna till Svenska kyrkan, exempelvis ”KOM2012”, ”Instagram i Svenska kyrkan”, ”Kyrkor, kapell och heliga hus”, ”Svenska kyrkan och Internet”, ”Vi som firar vår dopdag”, ”Kyrkomusiker” med flera. Ingen av dessa grupper administreras av kyrkokansliet, utan har startats på gräsrotsnivå eller av en engagerad medarbetare i en lokal församling. Ingen av dessa grupper avkrävs någon redovisning.

De regler som styr en grupp på Facebook utgår alltid från Facebooks egna gemenskapsregler. Exempelvis är det inte tillåtet att på Facebook publicera innehåll som innehåller nakenhet, hat, våld eller våldsskildringar. Facebook kommer att ta bort sådant innehåll. Som olämpligt innehåll avses också innehåll som angriper någon baserat på ras, etnicitet, nationell härkomst, religiös åskådning, sexuell läggning, kön eller könsidentitet. Det är administratören för en grupp som har ansvar för att ta bort eventuella olämpliga kommentarer. Om Facebooks regler inte följs kan Facebook stänga ner sidan/gruppen.

Förutom Facebooks egna regler kan den som startat en grupp lägga till ytterligare regler. Det kan vara att det exempelvis inte är tillåtet att sprida reklam, att spamma, att prata om saker som faller utanför gruppens intresseområde eller att använda andra språk än svenska.

Flera grupper inom Svenska kyrkan har valt att formulera ytterligare gemenskapsregler. I exempelvis gruppen ”Svenska kyrkan och Internet” är det inte tillåtet att länka till sidor som gör reklam för annat än det som relaterar till gruppens syfte.

Facebookgruppen ’Kyrkomötet’

Kyrkomötets facebookgrupp startades 2010. Syftet var att synliggöra, tillgängliggöra och pedagogisera genom att finnas på sociala medier. Ungefär samtidigt startade också kyrkomötets twitterkonto. De sociala webbmedierna underlättade därmed både informationsutbyte och social samvaro kring kyrkomötesrelaterade frågor. Tanken var tidigt att göra gruppen helt öppen, dvs. välkomna inte bara valda led-

möter utan i stort sett alla som vill och har ett engagemang och intresse i Svenska kyrkan och kyrkopolitik på nationell nivå. Så här lyder gruppbeskrivningen.

Det här är en öppen grupp för ledamöter, ersättare, kandidater, medarbetare/arrangörer, journalister, utställare, Svenska kyrkans medlemmar och övriga intresserade. Kort sagt: för alla.

Öppenheten är dock inte liktydig med att vem som helst när som helst kan gå in och göra inlägg i gruppen, utan man måste först knacka på dörren och aktivt fråga om att bli medlem i gruppen.

Gruppen har växt och har nu 686 medlemmar. Innehållsligt har den ofta fungerat som extra informationskanal med påminnelser, förklaringar och förtydliganden m.m. Sakfrågor har endast i mindre utsträckning debatterats där. Den har också haft en social funktion, med exempelvis utlagda bilder från inledningen. Några medlemmar i gruppen brukar också länka vidare till kyrkorelaterade bloggar och allmän inspirationsläsning.

Facebookgruppen för kyrkomötet administreras idag av flera personer. Gruppens administratörer har en bredd i företräderskapet i form av tjänsteman, ledamot och presidium.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:62.

Utskottet anser att det är bra att Svenska kyrkan använder sig av digitala kanaler och sociala medier i sin kommunikation och ser positivt på att sociala medier även används mellan ledamöter i kyrkomötet och andra intresserade kring kyrkomötets arbete och beslut. Utskottet konstaterar att Svenska kyrkan har en fastslagen strategi för digital kommunikation och riktlinjer för sociala medier. Detta vid sidan av de egna regler som t.ex. Facebook har och den lagstiftning som finns gällande kränkningar gör att utskottet anser att kyrkomötet inte behöver ta fram ytterligare regler för att reglera kyrkomötes facebooksgupp.

Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen i sin helhet.

Uppsala den 24 september 2015

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Marie Nielsén, ordförande

Mattias Nihlgård, sekreterare

Beslutande: Marie Nielsén, ordförande, Sofia Rosenquist, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Kekke Paulsson, Niklas Grahn, Katarina Glas, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sara Waldenfors, Monica Lindell Rylén, Stefan Grundberg, Camilla Persson, Evy Annér, Nasrin Sjögren, Elisabeth Sandberg Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Stig Eriksson, Anders Ahl, Ylva Wahlström, Karin Janfalk och Styrbjörn Granquist.

Biskoparna Johan Tyrberg och Fredrik Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2015:15

Eget produktionsbolag

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2015:66 Eget produktionsbolag. Motionärerna vill ge kyrkostyrelsen i uppdrag att undersöka möjligheterna att inrätta ett eget produktionsbolag. Utskottet konstaterar att Svenska kyrkan redan genom sitt ägande i Berling media AB har tillgång till det som motionärerna efterfrågar och anser inte att Svenska kyrkan behöver starta något nytt bolag för detta. Utskottet föreslår därför att motionen ska anses besvarad.

Utskottet konstaterar vidare att i samband med 2013 års kyrkomöte behandlades en liknande motion som kyrkomötet då avslog med motiveringen att Svenska kyrkan har en naturlig samarbetspart i Berling media AB.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att motion 2015:66 är besvarad med vad utskottet anför.

Motionens förslag

Motion 2015:66 av Anna-Karin Westerlund m.fl., Eget produktionsbolag

Kyrkomötet beslutar att uppdra åt kyrkostyrelsen att undersöka möjligheten att inrätta ett eget produktionsbolag.

Bakgrund

Svenska kyrkans medieutredning

Inledningsvis bör nämnas Svenska kyrkans medieutredning som resulterade i rapporten *Kommunicera mera – med flera!* (SKU 2000:7). Utredningens sammanfattning inleds enligt följande.

Utredningen har av skäl som framgår längre fram i denna rapport ansett att kyrkans kommunikation med medlemmarna och med samhället i stort i görligaste mån bör ske genom de allmänna medier som står till buds. Därför gäller utredningens viktigaste förslag frågorna hur Svenska kyrkans samverkan med de allmänna medierna skall förbättras samt hur kyrkans kommunikation med alla dem som tillhör henne skall möjliggöras.

Nya medievanor

Nya tider skapar nya arenor för andlighet och tro. Alla har inte möjlighet att komma till kyrkan utan söker andra vägar för att ta del av kyrkans budskap. En möjlighet har länge varit de tv-sända gudstjänster och andra, andliga program som tillhandahållits, främst av Sveriges television.

Sveriges television sänder sedan 1955 gudstjänster inspelade från olika församlingar inom Svenska kyrkan och övriga trossamfund. Dessa produktioner av gudstjänster är anpassade för sändning. I genomsnitt når varje gudstjänst cirka 100 000 tittare. De sända gudstjänsterna finns även tillgängliga på svtplay efter sändning och finns kvar i minst 30 dagar. I dagsläget finns inga planer hos Sveriges television att förändra utbudet av gudstjänster.

Utbudet av andligt inriktade program har dock minskat under de senaste åren. I Myndigheten för radio och Tv:s rapport om medieutveckling 2015 mäts svenska folkets medievanor. Rapporten visar att människors tv-vanor har förändrats i takt med den allt större tillgången av utbud och kanaler för all sorts information och underhållning. Kraven på tillgänglighet och flexibilitet ökar. Publiken vill kunna välja när och var de konsumerar rörliga bilder.

Användningen av linjär traditionell tv, radio och dagstidningar har minskat de senaste åren medan internetanvändningen har ökat. En genomsnittlig dag 2014 använder vi nästan dubbelt så lång tid till sociala medier som till traditionella medier på internet.

På samma gång har det blivit betydligt enklare och billigare för enskilda organisationer och personer att producera och sprida film och annan information. Med en vanlig smartmobil kan nästan vem som helst filma och internetpublicera en händelse inom loppet av några minuter. Enkelheten i tekniken skapar helt nya förutsättningar för Svenska kyrkan på alla nivåer att producera rörliga bilder och kostnaderna kan hållas på en rimlig nivå. På samma sätt ställs nya krav på Svenska kyrkans närvaro i digitala medier vad gäller format, plats och innehåll.

Tidigare kyrkomötesbehandling

Frågan om ett eget produktionsbolag har behandlats vid tre tidigare kyrkomöten.

Vid 2008 års kyrkomöte behandlades en motion 2008:44 med förslag om att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att utreda hur Svenska kyrkan kan starta och sända regelbundna webb-tv-gudstjänster. Kyrkolivsutskottet menade i sitt betänkande KI 2008:15 att området borde breddas till att omfatta webb-tv i hela sin bredd och föreslog därför ett uppdrag till kyrkostyrelsen att utreda hur Svenska kyrkan kan starta och sända regelbunden webb-tv. Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag.

Vid samma kyrkomöte behandlades även motion 2008:77 med förslag om en Svenska kyrkans medieutredning. Kyrkolivsutskottet berörde i sitt betänkande KI 2008:17 frågan om public service kontra egen TV-kanal.

Svenska kyrkan bör självklart ha plats i public service. Därför är det viktigt att Svenska kyrkan regelbundet för samtal med företrädare för public service, för att befästa närvaron där. Att exempelvis starta en egen kvalitativ tv-kanal kostar mycket stora summor, och utskottet menar att Svenska kyrkan inte bör ge sig in i kostsamma projekt av den typen. Däremot kan det vara intressant att se vad exempelvis webb-tv har att erbjuda.

Utskottet konstaterar också att vissa kanaler kommer och går, där närradion är ett exempel. Motionen avslogs med hänvisning till pågående arbete på den nationella nivån.

KI 2015:15

Vid 2009 års kyrkomöte behandlades en motion 2009:78 om att kyrkomötet skulle uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram riktlinjer, alternativt policy, för att utveckla, stimulera och öka Svenska kyrkans närvaro online. I Kyrkolivsutskottets betänkande KI 2009:02 betonas vikten av att möjligheterna på internet skulle tas till vara och att arbetet skulle ske skyndsamt:

Utvecklingsmöjligheterna på nätet är många och stora. All utveckling ska inte ske på den nationella nivån, men samordningen bör ske där, så att innehållet på Svenska kyrkans webbplats växer och man på sikt kan hitta psalmer att lyssna på, se webb-tv-sända gudstjänster, göra anmälan om inträde i Svenska kyrkan eller ställa frågor on-line.

Utskottet vill att Svenska kyrkan ser de möjligheter som nätet erbjuder och är närvarande och aktiv på internet. Utskottet vill på detta område se en snabb handläggning av den nationella nivån så att inte utvecklingen på nätet hinner springa ifrån kyrkan.

I samband med 2013 års kyrkomöte behandlades motion 2013:73. I den föreslås att kyrkomötet uppdrar åt kyrkostyrelsen att undersöka möjligheten att starta ett eget produktionsbolag. I Kyrkolivsutskottets betänkande KI 2013:11 står följande:

Utskottet menar att det inte är aktuellt att starta ett eget Svenska kyrkans produktionsbolag för webbaserat material. Numera är det vanligare att man köper produktioner av specialiserade företag. Berling Media AB kan ses som ett sådant produktionsbolag som motionären syftar på. Då Svenska kyrkan är en majoritetsägare i Berling Media AB är det naturligt att utveckla samverkan med detta företag

I enlighet med Kyrkolivsutskottets förslag avslog kyrkomötet motionen.

Pilotprojektet Svenska kyrkan Play

I enlighet med Kyrkolivsutskottets förslag i betänkandet KI 2008:15 *Nationell samordning av kommunikation* beslutade kyrkomötet (KmSkr 2008:25) att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att utreda hur Svenska kyrkan kan starta och sända regelbunden webb-tv, inte bara vad gäller gudstjänster. Året därefter förstärktes uppdraget genom kyrkomötets beslut (KmSkr 2009:15) om Svenska kyrkans närvaro på internet, där man uppdrog till kyrkostyrelsen att ta fram riktlinjer eller en policy för att utveckla, stimulera och öka Svenska kyrkans närvaro på nätet.

I syfte att ta reda på vilka möjligheter webbsänd television har både vad gäller utbud, avsändare och mottagare genomförde kyrkostyrelsen under perioden september 2011 till och med 15 april 2012 pilotprojektet Svenska kyrkan Play.

Ett antal utvärderingar har genomförts under och efter projektet och många samtal har förts om Svenska kyrkan som producent av digitala, rörliga bilder. Det entydiga svaret är att Svenska kyrkan bör arbeta med rörlig bild som en del av verksamheten och öka närvaron på internet. Webb-tv är ett sätt att synliggöra Svenska kyrkans identitet och verksamhet för den breda allmänheten genom rörlig bild. Ansvarfördelningen mellan de olika nivåerna bör följa den antagna kommunikationsstrategin. Den nationella nivån erbjuder en teknisk plattform, ger stöd till stift och församlingar övergripande material. Stift och församlingar producerar det de behöver.

Under pilotprojektets gång blev det uppenbart att det finns många juridiska aspekter att ta hänsyn till och som man behöver känna till. Efter att projektet avslutats och utvärderats har under sommaren 2015 nationella nivån tillsatt personella resurser för strategi, samordning och viss egen produktion av rörlig bild i enlighet med ovanstående.

Nordiska kyrkor

Svenska kyrkan är inte det enda trossamfund som prövar att kommunicera med hjälp av rörliga bilder på internet. Den evangelisk-lutherska kyrkan i Finland har en enhet för TV- och radioproduktion sedan många år tillbaka. Det finns även ett särskilt avtal mellan SVT:s motsvarighet YLE och kyrkan att producera alla gudstjänster på såväl finska som finlandssvenska i både TV och radio. Kyrkomötet i Finland har anslagit stora resurser för en satsning på nätet som kallas Andligt liv på webben. Utvecklingen i Finland går mot en mer integrerad verksamhet med nätnärvaro genom text, bild och rörlig bild.

I Aalborgs stift i Danmark satsar man på webb-tv. På deras hemsida kan man se mängder av filmer som på ett eller annat sätt handlar om kyrkan. En serie filmer på högst två minuter vardera visar porträtt av olika aktörer i kyrkan: körsångare, organist, hantverkare och så vidare. En annan serie har fått namnet Prästens verkstad. Där intervjuas varje vecka en präst om vad söndagens predikan ska handla om.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att motion 2015:66 är besvarad med vad utskottet anför.

Utskottet delar motionärernas åsikt om att det borde finnas fler kristna TV-program i de svenska TV-kanalerna men tror inte att lösningen på detta är att Svenska kyrkan ska starta ett nytt produktionsbolag. Att producera eget material ger ingen automatisk garanti för att det sedan kommer att sändas då det publicistiska oberoendet och antal tittare är viktiga frågor för TV-bolagen. Utskottet konstaterar att Svenska kyrkan genom sitt majoritetsägande i Berling media AB redan har tillgång till det som motionärerna efterfrågar. Något nytt produktionsbolag behöver därför inte startas utan utskottet anser att motionen ska anses besvarad..

Utskottet konstaterar vidare att i samband med 2013 års kyrkomöte behandlades en liknande motion om att starta ett eget produktionsbolag. Kyrkomötet avlog redan då motionen med motiveringen att Svenska kyrkan har en naturlig samarbetspart i Berling media AB.

Uppsala den 25 september 2015

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Mattias Nihlgård, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Marie Nielsén, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Kekke Paulsson, Niklas Grahn, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Stig Eriksson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sara Waldenfors, Monica Lindell Rylén, Stefan Grundberg, Camilla Persson, Evy Annér, Katarina Glas, Nasrin Sjögren, Elisabeth Sandberg Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Helena Elmqvist, Anders Ahl, Karin Janfalk och Styrbjörn Granquist.

KI 2015:15

Biskoparna Johan Tyrberg och Fredrik Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2015:16

Andlig själavård inom kriminalvården

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2015:67, Andlig själavård inom kriminalvården. Motionären efterfrågar ett förtydligande av vistelsebegreppet i kontexten av själavård inom kriminalvården. Utskottets mening är att vistelsebegreppets betydelse är klart i sammanhanget och att det tydliggör församlingarnas ansvar för institutionssjälavården. Samtidigt ser utskottet att det finns problem med nuvarande ordning där mindre församlingar ofta får bära ett förhållandevis tungt ansvar. Denna problematik är först och främst stiftens ansvarsområde och inte den nationella nivån.

Motionären ifrågasätter om Svenska kyrkan till skillnad från andra samfund själva bekosta denna verksamhet och vill att Svenska kyrkan ser över sina avtal med kriminalvården. Utskottets mening är att arbetet faller inom ramen för Svenska kyrkans uppdrag som folkkyrka och bör därför inte begära ersättning för arbetet.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:67, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:67, punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:67, punkt 3.
4. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:67, punkt 4.

Motionens förslag

Motion 2015:67 av Gerd Gullberg Johnson, Andlig själavård inom kriminalvården

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att svara på hur vistelsebegreppet 2 kap. 1 § i kyrkoordningen ska tolkas, när det gäller själavård inom kriminalvården och om det bara gäller våra kyrkotillhöriga.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att göra en översikt på var och hur andlig själavård på kriminalvårdsanstalter och häkten bedrivs i de olika stift.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se över avtalet med Sveriges kristna råd, kriminalvården och Svenska kyrkan, när det gäller ekonomiska riktlinjer, nyckeltal och arbetsgivaransvaret för personal, redogör för vilka religioner som finns på våra anstalter.
4. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta ett större ansvar för andlig själavård inom kriminalvården, då det finns ett riksdagsbeslut i grunden.

Bakgrund

Tidigare behandling av kyrkomötet

Under 2008 års kyrkomöte inkom en fråga (Fr 2008:16) om Ersättning för själavård inom kriminalvården. Frågan var ställd med anledning av en motion i samma ämne, som behandlades och bifölls av 2005 års kyrkomöte (motion 2015:1, betänkande KI 2005:6). I kyrkostyrelsens svar på frågan går att läsa följande.

Kyrkostyrelsen menar att det hör till Svenska kyrkans uppdrag som folkkyrka att ge andlig vård också på de institutioner av olika slag som finns inom församlingen, allt enligt territorialförsamlingsprincipen. Vi skulle göra avsteg från denna grundbult i vår identitet om vi begärde särskild statlig ersättning för att besöka fängelser och häkten.

Allmänt om andlig själavård inom kriminalvården

Sveriges kristna råd (SKR) har fått i uppdrag av Kriminalvårdsstyrelsen att utveckla och samordna den andliga vården vid samtliga kriminalvårdsmyndigheter i landet. Det innebär att en präst från Svenska kyrkan, en pastor från någon av frikyrkorna samt vid större myndigheter en katolsk präst, någon präst från de ortodoxa kyrkorna och en imam från de muslimska församlingarna är förordnade till Nämnden för andlig vård (NAV).

I Sverige finns det idag 48 anstalter och 33 häkten och Svenska kyrkan finns vid samtliga dessa. En lista över anstalter och häkten finns på kriminalvårdens webbplats: www.kriminalvarden.se/fangelse-frivard-och-hakte/. Ungefär 70 av Svenska kyrkans medarbetare (präster och diakoner) har NAV-uppgifter som del av sin tjänst i församlingen och rekommendationen är att NAV-delen i ska utgöra 50–75 procent av en prästs/diakons tjänst.

NAV har som uppgift att möjliggöra intagnas rätt att utöva sin religion. Den största delen av arbetet består av enskilda samtal om livet, gruppsamtal och gudstjänstfirande. Efter behov hålls också andakter, enskilt eller i grupp. Vigslar och dop sker då det finns önskemål.

Organisation

På nationell nivå sker en samordning av verksamheten genom SKR enligt ett avtal mellan kriminalvården och SKR. På SKR finns två konsulenter som sammanlänkar kyrkornas och kriminalvårdens ansvar för den andliga vården och är sakkunniga inom arbetet.

Tillsammans med konsulenterna finns en styrgrupp, med företrädare för de olika kyrkofamiljerna, som bevakar kriminalpolitiska frågor, arbetar med verksamhetens utveckling och planerar medarbetarnas fortbildning. Detta sker i samråd med SiK som är en intresseförening för själavårdare i kriminalvården.

En samordning för NAV-arbetet sker också inom Sveriges muslimska råd.

I Svenska kyrkans stift samordnas och främjas församlingarnas arbete på anstalter och häkten av en stiftssamordnare, som i vissa stift är en handläggare på stiftskansliet och i vissa stift en församlingspräst/diakon, som har fått ett uppdrag av stiftet som del i sin församlingstjänst.

Pastoratet är arbetsgivare för NAV-medarbetarna. Det rekommenderas att medarbetarna ska ha kvar en del av sin tjänst inom ordinarie församlingsarbete.

Vid varje kriminalvårdsanstalt och häkte finns en nämnd för andlig vård. Kriminalvårdschefen kallar NAV-medarbetarna regelbundet till lokala möten.

Ett avtal om samordningen av arbetet skrivs mellan kriminalvården och SKR. Lokalt skrivs en överenskommelse mellan varje anstalt och häkte och pastoratet. I den lokala överenskommelsen är det praxis att Svenska kyrkan ställer präster och diakoner till förfogande utan att begära ersättning från kriminalvården. Övriga trossamfund begär att få sina kostnader täckta av kriminalvården.

I överenskommelsen anges bl.a. omfattningen av pastoratets åtagande, vad som gäller för valet av medarbetare, regler för sekretess inom kriminalvården och hur klagomål på samarbetet mellan kriminalvård och pastorat ska hanteras.

Kostnad

Enligt kyrkoordningens 44 kap. 16 § kan varje församling med NAV-arbete ansöka till stiftet om stiftsbidrag som nationell nivå varje år fördelar till stiftet. Bidragets syfte är att finansiera stiftens egen verksamhet, kostnader för främjandet av församlingslivet i stiftet, speciella församlingsverksamheter såsom sjukhus- och fängelsekyrkor samt kostnadskrävande arbeten på kyrkobyggnader. Stiftet har full frihet att själva bestämma hur stiftsbidraget ska användas.

Det finns idag ingen exakt kartläggning av hur NAV-arbetet finansieras lokalt, men de allra flesta stiftsmedarbetares bild är att man får finansiering från stiftet men att det oftast behöver kompletteras med lokala medel.

Det finns rekommenderade nyckeltal för hur många tjänster det bör finnas per anstalt. För närvarande ligger bemanningen i underkant av dessa nyckeltal.

Kriminalvården följer regelbundet upp hur rekommendationerna om nyckeltal och resurser efterlevs. Kriminalvården bekostar också grundutbildning och fortbildning för samtliga trossamfunds NAV-medarbetare, även Svenska kyrkans. Det gäller även den gemensamma utbildningen för institutionssjälavårdare som nyligen togs fram av kyrkorna tillsammans.

Vistelsebegreppet

I 2 kap § 1 i kyrkoordningen står: "Församlingen har ansvar för den kyrkliga verksamheten för alla som vistas i församlingen."

I *Nivåutredningen* (SKU 1998:3, sidan 64) står följande gällande hur man tänkt kring dem som tillfälligt vistas inom församlingens gränser.

Principen bör inte ges en sådan begränsning att den enbart skall gälla för den som tillhör församlingen. Församlingens ansvar bör omfatta alla dem som vistas i församlingen tillfälligt eller under en längre tid. Detta gäller inte minst den diakonala verksamheten. Bland dem som formellt sett inte tillhör församlingen men som ändå bör omfattas av församlingens verksamhet kan nämnas de som är intagna på olika institutioner inom församlingen, de som där går i skola eller de som är turister. När det gäller dessa senare grupper är det naturligt att församlingens arbete främjas av insatser från stiftsnivån. Att församlingens skyldighet beskrivits med orden "har ansvar för" begränsar ansvaret till att se till att den angivna verksamheten finns. Detta gör det t.ex. möjligt för församlingen att ta betalt för vissa tjänster av dem som inte tillhör församlingen eller att via ett clearingsystem få ersättning från hemförsamlingen.

Det bör framhållas att församlingens ansvar för verksamheten för alla som vistas i församlingen i princip inte får tolkas som en motsvarande rättighet för den enskilde.

I utredningen *Rörlig församlingstillhörighet – modeller och konsekvenser* (SKU 2004:1) resonerar man på följande sätt kring församlingstillhörigheten (s. 59).

Samtidigt som församlingen består av de personer som tillhör Svenska kyrkan och är folkbokförda inom dess område är det pastorala ansvarsområdet såvitt gäller personkretsen vidare än de församlingstillhöriga och innefattar inte heller enbart dem som tillhör Svenska kyrkan. Det pastorala ansvaret gäller dem som vistas i församlingen.

Utskottets överväganden

<p>Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:67.</p>

Kriminalsjälavården är en mycket viktig del av Svenska kyrkans arbete. Den utförs av präster och diakoner som har anställning i den församling som har anstalter och häkten inom sina gränser.

Motionären efterfrågar ett förtydligande av vistelsebegreppet i motionens första punkt. Utskottet anser inte att det råder någon oklarhet kring hur vistelsebegreppet ska tolkas i detta sammanhang utan att det står klart att den själavård som bedrivs på häkten och anstalter är ytterst församlingens ansvar såsom det beskrivs i betänkandets bakgrundstext.

Utskottet noterar att det finns en problematik i nuvarande organisation där det stora ansvar som kriminalsjälavården innebär allt oftare läggs på en mindre landsbygdsförsamling, eftersom många anstalter ligger i glesbygdsområden. Stiftsbidraget täcker oftast inte alla de kostnader som detta ansvar medför. Motionären lyfter ytterligare exempel på problem med den nuvarande organisationen. Det är utskottets mening att denna problematik ändå är en fråga för stiftens att hantera och inte den nationella nivån.

Motionären frågar i den andra punkten efter en översikt på var och hur andlig själavård på kriminalvårdsanstalter och häkten bedrivs. Utskottet anser att denna information redan finns i stiftens och att det står klart att verksamheten bedrivs på samtliga häkten och anstalter. Någon ytterligare översikt, menar utskottet, är inte nödvändig.

I den tredje punkten föreslår motionären att de avtal som finns med kriminalvården ska ses över. Utskottet delar inte motionärens mening och ser inte anledning till att se över de avtal som finns mellan Svenska kyrkan och de lokala nämnderna eller det avtal som finns mellan SKR och kriminalvården. Utskottet anser att arbetet faller inom Svenska kyrkans uppdrag som folkkyrka och bör därför inte begära ersättning för det.

I motionens sista punkt föreslår motionären att kyrkostyrelsen ska ta ett större ansvar för andlig själavård inom kriminalvården, men utskottet anser att detta ligger inom stiftens ansvar och inte den nationella nivån.

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Marie Nielsén, ordförande

Sigurdur Hafthorsson, sekreterare

Beslutande: Marie Nielsén, ordförande, Sofia Rosenquist, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Kekke Paulsson, Niklas Grahn, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Stig Eriksson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sara Waldenfors, Monica Lindell Rylén, Stefan Grundberg, Camilla Persson, Katarina Glas, Evy Annér, Nasrin Sjögren, Elisabeth Sandberg Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Anders Ahl, Karin Janfalk och Styrbjörn Granquist.

Biskoparna Fredrik Modéus och Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2015:17

Stasi-infiltration av Svenska kyrkan

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2015:93, Stasi-infiltration av Svenska kyrkan. Utskottet finner det angeläget att Svenska kyrkans kontakter med diktaturen i DDR blir belysta men ser att arbetet med det redan pågår på nationell nivå. Därför föreslår utskottet att motionen ska anses vara besvarad.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att motion 2015:93 punkt 1 är besvarad med vad utskottet anfört.
2. Kyrkomötet beslutar att motion 2015:93 punkt 2 är besvarad med vad utskottet anfört.

Motionens förslag

Motion 2015:93 av Jerker Schmidt m.fl., Stasi-infiltration av Svenska kyrkan

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att för kyrkomötet redovisa den forskning och de utredningar som gjorts av Svenska kyrkan och kyrkokansliet kring kontakterna med diktaturen i DDR.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att sammanställa det samlade forskningsläget både det som egen forskning visat och det som andra bedrivit i en skrift att delge Svenska kyrkans församlingar och medlemmar.

Bakgrund

Frågor om Svenska kyrkans förhållande till DDR, de statligt erkända kyrkorna och om Stasis roll i det mellankyrkliga förhållandet har diskuterats och varit omskrivna i olika grad sedan stora delar av Stasis arkiv offentliggjordes efter berlinmurens fall.

Aktuell forskning

Den nationella nivån delfinansierar sedan 2014 ett doktorandprojekt om kontakterna mellan Svenska kyrkan och Bund der Evangelischen Kirchen in der DDR. Projektet beräknas vara avslutat år 2017.

Den nationella nivån upprätthåller även på andra sätt kontakterna med den livaktiga tyska forskningen inom fältet. Historikern Marianne Subklew Jeutner presenterade exempelvis under ett seminarium i april 2015, inför biskopsvigningen av Fredrik Modéus för Växjö stift, aktuell forskning under rubriken *The Mandate*

and Commitment of the Church in the GDR and in the Open Society after the Peaceful Revolution (1989).

En representant för Svenska kyrkan kommer att delta vid en forskningskonferens vid universitet i Halle år 2016. Konferensen kommer att handla specifikt om Sveriges relationer till DDR under kalla kriget. Kyrkans relationer kommer där bilda ett särskilt tema, konferensen kommer antagligen resultera i en antologi.

Växjö stift anordnade i november 2014 ett symposium som resulterade i antologin *Som i en spegel: kyrka och teologi i möte med DDR* (2015). I den presenteras aktuell forskning från tyska och svenska forskare, samtidigt som viktiga minnesbilder dokumenterats.

En sammanställning av hittills gjord forskning på området har färdigställts av den nationella nivån och kommer att göras tillgänglig på Svenska kyrkans webbplats under 2015.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att motion 2015:93 är besvarad med vad utskottet anför.

Utskottet anser att det är viktigt att få fram denna period i Svenska kyrkans historia i ljuset och belysa de kontakter som Svenska kyrkan hade med diktaturen i DDR. För det krävs kvalificerade forskningsinsatser och att dessa öppet redovisas.

Svenska kyrkan har redan gjort flera insatser på området. Dessa finns redovisade i bakgrundstexten. En sammanställning av forskningsläget på området har gjorts på den nationella nivån och kommer att göras tillgänglig på Svenska kyrkans webbplats under 2015. Utskottet ser alltså att arbetet redan pågår på nationell nivå och föreslår därför att motionen ska anses vara besvarad.

Uppsala den 24 september 2015

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Sigurdur Hafthorsson, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Marie Nielsén, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Kekke Paulsson, Niklas Grahm, Katarina Glas, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sara Waldenfors, Monica Lindell Rylén, Stefan Grundberg, Camilla Persson, Evy Annér, Nasrin Sjögren, Elisabeth Sandberg Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Stig Eriksson, Anders Ahl, Ylva Wahlström, Karin Janfalk och Styrbjörn Granquist.

Biskoparna Fredrik Modéus och Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2015:18

Riktlinjer för församlingars arbete för och med utsatta EU-migranter

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2015:96, Riktlinjer för församlingars arbete för och med utsatta EU-migranter. Utskottet är positivt till motionärens tanke att underlätta arbetet med utsatta EU-migranter, men anser inte att riktlinjer är rätt verktyg för detta. Utskottet föreslår därför kyrkomötet att avslå motionen men att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att fortsätta utveckla arbetet med erfarenhetsutbyte och verktyg på området samt att göra det känt i Svenska kyrkan.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:96.
2. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2015:96 uppdra till kyrkostyrelsen att fortsätta utveckla sitt arbete med erfarenhetsutbyte och verktyg kring fattiga EU-migranter samt att göra verksamheten känd för dem som arbetar med fattiga EU-migranter inom Svenska kyrkan.

Motionens förslag

Motion 2015:96 av Anna Ekström m.fl., Riktlinjer för församlingars arbete för och med utsatta EU-migranter

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram riktlinjer för församlingars arbete för och med utsatta EU-migranter.

Bakgrund

En stor del av de EU-migranter som tigger i Sverige är romer, en grupp som under århundraden har varit utsatt för diskriminering och social exkludering i Europa. Fattigdom och arbetslöshet är utbredd och utbildningsnivån är generellt låg inom denna grupp.

Svenska kyrkan har på församlingsnivå ett omfattande diakonalt arbete som vill lindra nöd och stå upp för människors rätt.

Befintligt stödmaterial

Svenska kyrkan arbetar på flera olika sätt för att förbättra situationen för utsatta EU-migranter. Den nationella nivån har sammanställt en rapport, *Svenska kyrkans arbete med och för utsatta EU-migranter – lägesrapport december 2014*, som beskriver den verksamhet som pågick i många församlingar under hösten 2014.

I rapporten kommer det fram att många församlingar gör konkreta insatser, som mat- eller kläutdelning, tillfälliga övernattningsplatser, duschmöjligheter, hjälp till självförsörjning eller upplåtande av plats för husvagnsuppställning. Även insamlingsarbete, hjälp vid myndighetskontakt, skolundervisning och påverkansarbete förekommer.

Rapporten beskriver hur en församling kan arbeta med utsatta EU-migranter. Den innehåller även tips om andra organisationer som arbetar med målgruppen samt lagar och regler som är bra att känna till.

Stöd till församlingarnas arbete med utsatta EU-migranter finns på såväl Svenska kyrkans intranät internwww.svenskakyrkan.se/migration/fattiga-eu-migranter som Svenska kyrkans externa webbplats www.svenskakyrkan.se/eu-migranter. Där finns t.ex. svar på vanliga frågor såsom vem det är som tigger, varför de kommer just nu, om verksamheten är organiserad, hur vi som kyrka kan hjälpa såväl här i Sverige som i hemländerna.

På intranätet finns även stödmaterial från 2012, *Vägledning för flykting-, integrations- och migrationsfrågor för dig som arbetar i en församling i Svenska kyrkan*.

Annat arbete

Växjö pastorat har i samarbete med flera församlingar och stift, den nationella nivån samt externa aktörer sökt medel från en europeisk fond (FEAD). Projektet de sökt medel för handlar om nationell samordning av det arbete med utsatta EU-medborgare som görs av Svenska kyrkan, dess samarbetsorganisationer, representanter för andra organisationer inom civila samhället samt det offentliga. Svar på ansökan kommer under hösten 2015.

Tidigare behandling i kyrkomötet

Under 2014 års kyrkomöte behandlade Kyrkolivsutskottet en motion 2014:62 om fattiga EU-migranter. Motionärerna föreslår att kyrkomötet ska ge kyrkostyrelsen i uppdrag att utarbeta en policy för bemötande av fattiga EU-migranter.

Kyrkolivsutskottet skriver i sitt betänkande KI 2014:7 att det kommer förfrågningar till nationell nivå från församlingar när det gäller tiggande romer men med det arbete som redan pågår och de insatser som planeras under verksamhetsperioden finns det inte något behov av en särskild policy för bemötande av fattiga EU-migranter. Utskottet föreslog därför att motionen skulle avslås. Kyrkomötet följde utskottets förslag.

Under överläggningen i plenum kom förslag om att kyrkomötet med anledning av motionen skulle göra ett uttalande om fattiga EU-migranter. Kyrkomötet biföll förslaget och den 19 november 2014 gjorde kyrkomötet ett uttalande för att lyfta den svåra situationen för fattiga EU-migranter. I uttalandet uppmanas

- Sveriges kommuner att ta sitt ansvar för människor i nöd och att i samråd med frivilligorganisationer och kyrkor hitta modeller som förbättrar situationen för fattiga EU-migranter som vistas i kommunen
- Sveriges regering och riksdag att verka för att minska fattiga EU-migranters utsatthet, både genom att kraftfullt agera inom EU och genom att tydliggöra och respektera EU-migranters mänskliga rättigheter, särskilt barnens rättigheter.

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:96
2. Kyrkomötet beslutar att med anledning av motion 2015:96 uppdra till kyrkostyrelsen att fortsätta utveckla sitt arbete med erfarenhetsutbyte och verktyg kring fattiga EU-migranter samt att göra verksamheten känd för dem som arbetar med fattiga EU-migranter inom Svenska kyrkan.

Utskottet ser inte behov av bindande riktlinjer för samtliga församlingar och stift för arbetet med EU-migranter. Förhållanden ser olika ut i landet och riktlinjer skulle begränsa församlingarnas flexibilitet i sitt arbete. Däremot delar utskottet motionärens tanke att man lokalt ska kunna dra nytta av det arbete, erfarenheter och tankar som redan finns på annat håll.

Ett sådant arbete med erfarenhetsutbyte, verktyg, vägledning m.m. pågår redan och det uppmärksammas i bakgrundstexten till betänkandet. Utskottet ser mycket positivt på detta arbete och vill uppdra åt kyrkostyrelsen att fortsätta i samma anda. Utskottet vill också lyfta fram vikten av att uppmärksamma det goda arbete som görs och lyfta fram vikten av att göra det känt för alla dem som arbetar med frågorna inom Svenska kyrkan.

Uppsala den 24 september 2015

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Sigurdur Hafthorsson, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Marie Nielsén, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Kekke Paulsson, Niklas Grahn, Katarina Glas, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Niklas Larsson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sara Waldenfors, Monica Lindell Rylén, Stefan Grundberg, Camilla Persson, Evy Annér, Nasrin Sjögren, Elisabeth Sandberg Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Stig Eriksson, Anders Ahl, Ylva Wahlström, Karin Janfalk och Styrbjörn Granquist.

Biskoparna Fredrik Modéus och Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2015:19

Abort och oföddas människovärde

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2015:97, Svenska kyrkans syn på abort och oföddas människovärde. Utskottet anser att punkterna 1 och 2 är besvarade genom Läronämndens yttrande och att punkt 3 ska avslås då Svenska kyrkan har en teologisk kommitté och en läronämnd. Vidare anser utskottet att det redan pågår ett arbete i Svenska kyrkan till stöd för kvinnor och berörda män i situationer av önskad graviditet, varför utskottet föreslår att även punkt 4 avslås.

Till betänkandet finns en reservation, ett särskilt yttrande och en särskild mening.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att motion 2015:97, punkt 1, är besvarad med vad utskottet anfört.
2. Kyrkomötet beslutar att motion 2015:97, punkt 2, är besvarad med vad utskottet anfört.
3. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:97, punkt 3.
4. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:97, punkt 4.

Motionens förslag

Motion 2015:97 av Nasrin Sjögren, Svenska kyrkans syn på abort och oföddas människovärde

1. Kyrkomötet beslutar att Svenska kyrkan tar tydlig ställning för att abortfrågan handlar om ”två skyddsvärda individer”.
2. Kyrkomötet beslutar att Svenska kyrkan tar avstånd från talet om ”ett liv i vardande”, då detta innebär ett relativiserande av människovärdet.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en teologisk kommitté för att utifrån Bibeln och 2000 års kyrkohistoria utforma en konsekvent teologi för alla människors fulla människovärde, med särskilt fokus på abort och ofödda människors värde.
4. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en kommitté för att undersöka möjligheterna att mer aktivt bidra till att minska antalet aborter i Sverige, exempelvis genom att stödja kvinnor i krisgraviditeter.

Yttrande från Läronämnden

Läronämnden har yttrat sig över motion 2015:97 i Ln 2015:19y, *bilaga 1*.

Bakgrund

Tidigare behandling i kyrkomötet

Frågan om abort och de oföddas människovärde har behandlats återkommande i kyrkomötet under de senaste decennierna, senast 2013 och 2009 (KI 2013:15 och KI 2009:10). Kyrkolivsutskottet uttryckte i sitt betänkande 2009 oro över det stora antalet aborter men betonade samtidigt att Svenska kyrkan bör koncentrera sig på den själavårdande uppgiften som finns i en abortsituation. Man menade att personal inom Sjukhuskyrkan och Svenska kyrkans familjerådgivning är särskilt lämpade för detta med sin kunskap i bemötande och i de frågor som omgärdar en abortsituation.

Kyrkolivsutskottet har poängterat att det inte enbart finns ett enda kristet synsätt i abortfrågan. Utskottet betonar att det på grund av frågans komplexitet och det etiska dilemma en abortsituation innebär inte är önskvärt att Svenska kyrkan utarbetar generella ställningstaganden eller principiella avståndstagande genom att profilera sig i denna svåra och känsliga fråga.

Bemötande och stöd

Materialet *När livet inte blir som vi tänkt oss*, en vägledning för bemötande av kvinnor och berörda män utarbetades på uppdrag av kyrkomötet för tio år sedan, används fortfarande. Genom vägledningen går Svenska kyrkan in i det respektfulla samtalet som en av flera samtalspartner, utan anspråk på att ha tolkningsföreträde och utan anspråk på att alla i Svenska kyrkan har samma uppfattning i sakfrågan. I materialet beskrivs sjukhuskyrkans arbete, etiska överväganden och information om fördjupningsmaterial.

Svensk sjukvård arbetar idag aktivt för att minska antalet oönskade graviditeter genom ungdomsmottagningar och sexualupplysning som ger möjlighet att ta egna beslut kring sin reproduktion och få det stöd som behövs. Antalet oönskade graviditeter minskar med tillgänglig sjukvård, inklusive sexualupplysning och tillgång till preventivmedel. Ett aktuellt exempel från Norrbotten som presenterades våren 2015 visar att antalet aborter halverats på tre år efter att landstinget fortbildat sjukvårdspersonal och gjort preventivmedel kostnadsfria.

Det finns förutsättningar inom Svenska kyrkan för att underlätta och stödja de kvinnor som väljer att föda sina barn, genom exempelvis avlastning och samtal. Ett bra exempel på sådan verksamhet är de så kallade Minna-mottagningarna som samverkar med församlingar inom Svenska kyrkan runt om i landet. Mottagningarna ger stöd till både män och kvinnor vid oplanerade graviditeter.

Svenska kyrkan har ett policydokument för den internationella verksamheten, fastställt av den internationella nämnden 2013, *Position on Sexual and Reproductive Health and Rights, SRHR*. Dokumentet fokuserar områdena sexualupplysning och rådgivning, samlevnad, reproduktion, hälsa, mödravård samt frågor som rör kvinnans rätt till sin egen kropp. Svenska kyrkan samarbetar tillsammans med andra kyrkor och organisationer i världen för att bidra till bättre förutsättningar inom dessa områden.

Läronämnden

Läronämnden har under en tjugofemårsperiod lämnat flera yttranden i abortfrågan. I ett yttrande från 1993 (Ln 1993:513) skriver Läronämnden:

Kyrkan lär att fostret har integritet och orubbligt värde, och att ett mänskligt liv startar i konceptionsögonblicket. Kyrkan vill förmedla respekt och ödmjukhet inför livet.

Det förhållandet att kyrkan skall stå för denna grundhållning hindrar inte att hon också kan se flera abortsituationer som verkliga etiska dilemman, där varje ställningstagande medför att något oönskat inträffar. Svenska kyrkan har inom sig rum för delvis olika ställningstaganden.

I yttrandet *Stärk människovärdet – motverka korrumpning av de mänskliga rättigheterna* (Ln 2007:16y) menar Läronämnden att diskussionen om mänskliga rättigheter är omfattande och relevant för kyrkan i många frågor men att det kan vara såväl klargörande som problematiskt att använda den i abortfrågan. Läronämnden menar att det krävs medvetenhet, öppenhet och känslighet för att människor lever under olika sociala och politiska förhållanden i världen.

Även till årets kyrkomöte har Läronämnden lämnat ett yttrande i abortfrågan som stärker Kyrkolivsutskottets tidigare ståndpunkter.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att motion 2015:97 punkterna 1 och 2 är besvarade, och att punkterna 3 och 4 avslås.

Det finns inte enbart *ett* kristet synsätt i abortfrågan. Utskottet menar att frågan om abort är mycket komplicerad och rymmer många etiska dilemman. Utskottet anser det därför inte önskvärt att Svenska kyrkan gör entydiga ställningstaganden eller generella principiella avståndstaganden i en så här svår och känslig fråga. Utskottet menar att det måste få finnas olika uppfattningar inom Svenska kyrkan.

Frågan kan lätt bli polariserad och därför är det angeläget att behålla ett gott samtalsklimat och inte undvika frågan bara för att den är svår eller för att man redan bestämt sig för en åsikt. Under behandlingen av motionen delades erfarenheter från församlingsarbete och utskottet nämnde materialet *När livet inte blir som vi tänkt oss* som en användbar vägledning i bemötandefrågor.

Utskottet delar motionärens omsorg om människor och respekt för livets värde. Utskottet anser att det höga antalet aborter är olyckligt, inte minst selektiva aborter och menar att vi tillsammans med övriga delar av samhället ska verka för att minska antalet aborter, utan att fördöma de som hamnat i en oönskad graviditet och väljer att göra abort. Utskottet konstaterar att området sexualitet och abort är något som skulle behöva bearbetas ytterligare.

Utskottet anser att motionens punkt 1 och 2 är besvarad genom Läronämndens yttrande. Utskottet föreslår att motionens punkt 3 avslås då det redan finns en teologisk kommitté och en läronämnd. Utskottet anser också att det redan pågår ett arbete i Svenska kyrkans församlingar till stöd för kvinnor och berörda män i situationer av oönskad graviditet, varför utskottet föreslår att även punkt 4 avslås.

Uppsala den 25 september 2015

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Marie Nielsén, ordförande

Marie Nordström, sekreterare

Beslutande: Marie Nielsén, ordförande, Sofia Rosenquist, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Kekke Paulsson, Niklas Grahn, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Stig Eriksson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sara Waldenfors, Monica Lindell Rylén, Stefan Grundberg, Camilla Persson, Evy Annér, Katarina Glas, Nasrin Sjögren, Elisabeth Sandberg Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Anders Ahl och Styrbjörn Granquist.

Biskoparna Fredrik Modéus och Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

Jag reserverar mig till förmån för bifall till punkt 1 och 2 i motion 2015:97.

Berit Simonsson

Särskilt yttrande

Vi kan inte ställa oss bakom meningen ”Utskottet anser att det höga antalet aborter är olyckligt, inte minst selektiva aborter och menar att vi tillsammans med övriga delar av samhället ska verka för att minska antalet aborter, utan att fördöma de som hamnat i en oönskad graviditet och väljer att göra abort” i tredje stycket i utskottets överväganden. Dels kan vi inte instämma i att selektiva aborter generellt är olyckliga då det kan finnas en mängd olika skäl till att blivande föräldrar väljer att avbryta graviditeten. Dels anser vi att ingen som gör en abort förtjänar att skuldbeläggas, vilket det riskerar att uppfattas som i denna skrivning. Vi hade gärna sett att denna mening togs bort helt.

Kekke Paulsson, Marja Sandin-Wester, Marie Nielsén, Daniel Larson, Birgitta Lindén och Ronny Hansson

Särskild mening

Jag menar att motion 2015:97 Svenska kyrkans syn på abort och oföddas människovärde bör bifallas i sin helhet. Detta då det är angeläget att en sådan grundläggande fråga om alla människors lika värde arbetas igenom på ett rundligt vis. För vidare motivering hänvisas till den aktuella motionen.

Nasrin Sjögren

Kyrkomötet
Läronämndens yttrande 2015:19y

**Svenska kyrkans syn på abort och oföddas
människovärde**

Läronämndens yttrande över motion 2015:97

Etiska frågor kring livets början är komplexa. Människovärdesaspekten är central, men fler dimensioner behöver beaktas. Som exempel på komplexiteten har Läronämnden tidigare anfört:

I frågan om fostret från konceptionsögonblicket skall ses som en ”människa”, ”person” eller ”individ” har det funnits och finns något olika uppfattningar i kyrkans historia, beroende bland annat på hur man tar ställning i biologiska frågor och i mer subtila frågor om när fostret får en ”själ”. (Ln 1994:504)

Det finns utrymme för olika ställningstaganden som är förenliga med kyrkans tro, lära och liv.

Läronämnden påminner också om att:

Kyrkan lär att fostret har integritet och orubbligt värde, och att mänskligt liv startar i konceptionsögonblicket. Kyrkan vill förmedla respekt och ödmjukhet inför livet. (Ln 1993:513)

Komplexiteten innebär att frågor som berör människors autonomi och sårbarhet, liksom faktorer som socialt sammanhang och pastoral omsorg måste beaktas. Allvaret i abortfrågan och andra etiska dilemman i livets gränstrakter ger kyrkan stort moraliskt ansvar och innebär en grannliga självavärdande uppgift. Värnandet om det mänskliga livet kräver att man tar hänsyn till många faktorer.

Uppsala den 21 augusti 2015

På Läronämndens vägnar

Antje Jackelén, ordförande

Cecilia Nahnfeldt, sekreterare

Närvarande: Ärkebiskop Antje Jackelén, ordförande, biskop Ragnar Persenius, biskop Martin Modéus, biskop Fredrik Modéus, biskop Per Eckerdal, biskop Esbjörn Hagberg, biskop Eva Nordung Byström, biskop Hans Stiglund, biskop Sven-Bernhard Fast, Göran Eidevall, Eva-Lotta Grantén, Margarethe Isberg, Karin Johannessson, Håkan Möller, Jesper Svartvik och Kristin Zeiler.

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2015:20

Nationell samordning av närvaro på nätet

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2015: 103 Nationell samordning av närvaro på nätet. Motionärerna vill ge kyrkostyrelsen i uppdrag att göra en satsning på närvaro på nätet, uppmana stiften att utse nätansvariga samt utveckla former för att utforma samordning av detta. Utskottet anser att frågan är viktig och konstaterar att mycket bra arbete redan sker men att en överblick och kunskapsutbyte inom detta område behövs. Däremot anser utskottet att det är oklart vad en ny satsning på nätnärvaro skulle innebära utöver det arbete som idag redan sker utifrån strategin för digital närvaro. Utskottet vill inte heller reglera vad som är den bästa formen för samverkan utan överlåter till kyrkostyrelsen att, i dialog med stiften, utveckla formerna inom ramen för uppdraget. Därför föreslår utskottet kyrkomötet att avslå motion 2015:103 punkt 1 och 2 men bifalla punkt 3.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:103, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:103, punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2015:103, punkt 3.

Motionens förslag

Motion 2015:103 av Emilia Lindstrand och Daniel Tisell, Nationell samordning av närvaro på nätet

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att, på lämpligt sätt, möjliggöra en nationell satsning på närvaro på nätet och tillgänglighet i sociala medier.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen uppmana stiften att utse nätansvariga i respektive stift.
3. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att hitta lämpliga former för nationell nivå att samordna nätnärvarande anställda.

Bakgrund

I mars 2013 antog kyrkostyrelsen en strategi för digital kommunikation och närvaro. Strategin lyfter fram att Svenska kyrkans digitala kommunikation ska vara aktiv, transparent, lyhörd och se varje människa. Den fastslår även en vision om att Svenska kyrkan ska arbeta aktivt med att ta fram och använda verktyg för att vara kyrka även på digitala arenor.

Den digitala strategin betonar vikten av att vara kyrka på nätet och pekar på vikten av tillgänglighet.

Svenska kyrkan ska finnas där människor finns och vara tillgänglig de tider på dygnet då människor har behov av kyrkan. Personliga möten kan uppstå på många platser, exempelvis via sociala medier. Därför prioriteras kommunikation som möjliggör dialog och skapar engagemang. Svenska kyrkan har en hög ambition när det gäller tillgänglighet avseende till exempel: språk, barn och unga, funktionsnedsättning, tid på dygnet och teknisk plattform.

I strategin finns även övergripande vägval för externwebb, internwebb och sociala medier och den uttrycker en målbild gällande ansvarsfördelningen av digital kommunikation mellan kyrkans nivåer.

Församlingen

- Finns närvarande på nätet via webbplats, intranät och sociala medier.
- Bidrar till helheten och deltar i gemensamma satsningar via stift eller den nationella nivån.
- Stiftet
- Erbjuder församlingarna fortbildning, information och inspiration inom webb, intranät och sociala medier.
- Samordnar och marknadsför gemensamma satsningar inom webb, intranät och sociala medier.
- Bidrar till helheten och deltar i gemensamma satsningar från den nationella nivån.

Den nationella nivån

- Utvecklar gemensamma system och arbetssätt för webb, intranät och sociala medier.
- Utvecklar system för insamling.
- Erbjuder omvärldsspaning, analys och erfarenhetsutbyte.
- Har regelbunden dialog med stiftet.

För att kunna leva upp till detta har den nationella nivån under de senaste åren bland annat skapat OMG som är en sajt med frågor och svar för ungdomar, och utvecklat den befintliga sajten Bönwebben. Just nu pågår även ett stort arbete med att utveckla den gemensamma webbplatsen svenskakyrkan.se för att anpassa både teknik, funktion och innehåll inför framtiden.

Sedan ett drygt år tillbaka finns även en redaktion för sociala medier vars arbete helt fokuserar på Svenska kyrkans närvaro på nätet.

Gemensamma appar och rutiner för digitala betalningar inom kyrkan, bland annat Swish, är andra exempel på områden där den nationella nivån tar ansvar och hittar vägar för gemensamma lösningar och erfarenhetsutbyte.

På samma sätt finns det i de flesta stift och i många församlingar arbete som kan kopplas till Svenska kyrkans närvaro på nätet och de nya möjligheter, behov och beteenden som nätet innebär. Mycket fungerar bra samtidigt som det behövs mycket uppmuntran, inte minst för de personer, både anställda och ideella, som lägger både arbetstid och privatliv på att finnas på nätet som medmänniskor och som representerar för Svenska kyrkan.

Nätverk och arbete idag

Något som har kommit upp i diskussioner ett flertal gånger de senaste åren är att nätet på många sätt kan liknas vid ett stift utan geografiska gränser. Det anställs

”nätpräster” och ”nät diakoner” och vi möter här människor som vi kanske aldrig får möjlighet att möta fysiskt, i till exempel våra kyrkolokaler.

Idag finns inget formellt uppdrag för den nationella nivån att samordna närvaron på nätet utöver de uppdrag som återfinns i den digitala strategin ovan. Istället finns nätverk av präster och diakoner knutna till den nationella nivåns arbete med sociala medier. De medverkar på frivillig väg, eller inom ramen för sin tjänst, med att svara på frågor och möta människor via sociala medier som t.ex. Facebook och Twitter. Ett pågående samtal och erfarenhetsutbyte sker löpande med stiftens men ingen nationell samordning.

Det finns även andra initiativ och nätverk inom detta område. Kontakten med jourhavande präst har breddats och präster finns utöver telefon även tillgängliga via chatt och digitalt brev. Kyrkans jourtjänst i Göteborg erbjuder samtal med kyrkan via telefon och webbtjänsten SOS-brevlådan. En mer uppsökande verksamhet som vänder sig till ungdomar sker via projektet Nätvandrarerna som Kyrkans Jourtjänst och skolkyrkan i Göteborg står bakom. Barn och unga-sajten OMG har ett antal präster knutna till sig för att svara på frågor som barn och unga skickar in till sajten.

Tidigare behandling

Under kyrkomötet 2009 behandlades i Kyrkolivsutskottets betänkande KI 2009:2, *Svenska kyrkans närvaro på internet*, motionerna 2009:52, 2009:57 samt motion 2009:78.

I samtliga motioner betonades behovet av att öka Svenska kyrkans närvaro på internet, genom att uppdraga åt kyrkostyrelsen att projektera för en interaktiv mötesplats, tillsätta en utredning om hur ”Jourhavande nätpräst” kan utformas och att ta fram riktlinjer, alternativt policy, för att utveckla, stimulera och öka Svenska kyrkans närvaro online. Utskottet delade motionärernas uppfattning att Svenska kyrkans närvaro på internet behövde utvecklas och samordnas.

Kyrkomötet beslutade i enlighet med utskottets förslag att med anledning av motion 2009:52 ge kyrkostyrelsen i uppdrag att skyndsamt införa en öppen interaktiv mötesplats som Svenska kyrkan erbjuder och tar ansvar för.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag:

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:103, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:103, punkt 2.
3. Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2015:103, punkt 3.

Utskottet anser att det är viktigt att Svenska kyrkan finns och är aktiv på nätet, är där människor är och har kunskap om vad som händer samt deltar i de samtal som sker. Utskottet konstaterar att mycket bra arbete redan sker med nätnärvaro både i församlingar, stift och på nationell nivå men att en överblick och kunskapsutbyte inom detta område behövs. Detta skulle enligt utskottet kunna åstadkommas genom en bättre samordning av dem som idag i sin anställning i Svenska kyrkan har uppdraget att vara närvarande på nätet. Därför föreslår utskottet att motion 2015:103 punkt 3 ska bifallas. I anslutning till detta konstaterar utskottet att det är svårt att definiera vem som är nätnärvarande anställd då Svenska kyrkans anställda mer eller mindre förväntas att använda sig av Sociala medier och nätet i sina arbeten och att detta bör tas i beaktande i det fortsatta arbetet.

Däremot anser utskottet att det är oklart vad en ny satsning på detta område, så som motionärerna föreslår, skulle innebära utöver det arbete som redan idag sker utifrån strategin för digital närvaro. Utskottet konstaterar vidare att församlingar och stift har kommit olika långt i frågan om nätnärvaro och är inte säkra på att en nätansvarig per stift är det bästa sättet att samordna detta på. Utskottet vill inte heller reglera hur de lämpliga formerna ser ut utan överlåter åt kyrkostyrelsen att, i dialog med stiftet, utveckla detta inom ramen för uppdraget.

Mot denna bakgrund föreslår utskottet att motion 2015:103 punkt 1 och 2 ska avslås.

Uppsala den 25 september 2015

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Sofia Rosenquist, ordförande

Mattias Nihlgård, sekreterare

Beslutande: Sofia Rosenquist, ordförande, Marie Nielsén, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Kekke Paulsson, Niklas Grahn, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Stig Eriksson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sara Waldenfors, Katarina Glas, Monica Lindell Rylén, Stefan Grundberg, Camilla Persson, Evy Annér, Nasrin Sjögren, Elisabeth Sandberg Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Anders Ahl, Karin Janfalk och Styrbjörn Granquist.

Biskoparna Johan Tyrberg och Fredrik Modéus har deltagit i utskottets överläggningar.

Kyrkomötet Kyrkolivsutskottets betänkande 2015:21

Minoritetsspråken och det lokala ansvaret

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2015:104, Minoritetsspråken och det lokala ansvaret. Motionären uttrycker ett behov av att följa upp hur församlingar klarar av att uppfylla målen för det flerspråkiga arbetet och föreslår att kyrkostyrelsen ska utreda detta. Utskottet delar motionärens åsikt men anser att en sådan uppföljning faller inom stiftets tillsynsansvar.

Motionären föreslår vidare att minoritetsbarns och -ungas situation i församlingen särskilt ska beaktas i utredningen. Utskottet menar att också att det är viktigt men anser att även detta är en uppgift som faller inom ramen för stiftets tillsynsansvar. Utskottet föreslår därför att motionen avslås.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:104, punkt 1.
2. Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:104, punkt 2.

Motionens förslag

Motion 2015:104 av Stefan Aro, Minoritetsspråken och det lokala ansvaret

1. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur den lokala församlingen klarar av ansvaret att förverkliga de fastställda målen och riktlinjerna för nationella minoritetsspråk.
2. Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i utredningen särskilt beakta barns och ungas situation och eventuellt återkomma till kyrkomötet med förslag på åtgärder för att öka de nationella minoriteternas inflytande i församlingens beslut och verksamhet.

Bakgrund

Sedan år 2000 har Sverige fem officiellt erkända nationella minoriteter: judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar och deras respektive språk är nationella minoritetsspråk.

Med anledning av lagen (2009:724) om nationella minoriteter har Svenska kyrkan i 36 kap. 7 § i kyrkoordningen en bestämmelse om att kyrkliga organ ska i vissa fall ta emot och besvara skriftliga framställningar på finska, meänkieli respektive samiska. Anledningen för att just dessa tre språk är specificerade är att de har enligt lag vissa rättigheter utöver de allmänna rättigheterna för nationella minoriteter där vissa kommuner fungerar som förvaltningsområden för grupperna.

Tidigare behandling av kyrkomötet

Under 2008 års kyrkomöte behandlades två motioner (2008:16 och 22) som tar upp rätten för personer med ett nationellt minoritetsspråk att höra till en icke-territoriell församling.

Kyrkomötet beslutade med anledning av motionerna att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att arbeta fram ett förslag till organisatoriska former för Svenska kyrkans arbete på andra språk (betänkande O 2008:2). År 2010 gavs förslaget ut under namnet *En flerspråkig kyrka – Policy och mål för Svenska kyrkans arbete på andra språk än svenska*. Det skickades på remiss till samtliga stift under 2011. Till följd av förslaget och remissvaren beslutade kyrkostyrelsen 2013 att

- fastställa förslagets mål för den nationella nivån
- rekommendera stiftens att anta de remitterade målsättningarna samt uppmuntra församlingarna att göra motsvarande
- utarbeta en åtgärdsplan i enlighet med stiftens remissvar och i fortsatt dialog med stiftens. Ett antal insatser specificerades.

Eftersom kyrkoordningen specificerar att den nationella nivån roll är att stödja stiftens arbete för utveckling av församlingslivet medan det är stiftens uppgift att främja och ha tillsyn över församlingslivet så gäller kyrkostyrelsens mål endast för den nationella nivån, även om kyrkostyrelsen rekommenderar stift och församlingar att anta målen.

Den nationella nivån håller under perioden 2013–2015 på och arbetar med insatser i enlighet med de av kyrkostyrelsen fastställda målen och stiftens remissvar.

Organisationen av det flerspråkiga arbetet

Det flerspråkiga arbetet är organiserat som annan verksamhet i Svenska kyrkan, dvs. att församlingen utför arbetet, stiftens stödjer och främjar församlingar och nationell nivå samordnar och stödjer stiftens, samt företräder Svenska kyrkan gentemot andra nationella och internationella aktörer.

Men eftersom det ofta är fråga om små verksamhetsområden för varje församling är även stiftens i regel engagerade i utförandearbetet. Underlag för samlingar och utbildning för ett stift är litet och därför läggs de uppgifterna ofta på nationell nivå.

Den nationella nivån bjuder regelbundet till samlingar för medarbetare i församlingar och stift som arbetar i den sverigefinska verksamheten. Ett nationellt forum för anställda, förtroendevalda och ideella från samtliga stift hålls vart annat år och en särskild kraftsamling görs för att stärka barn- och ungdomsarbetet.

Den nationella nivån bjuder även teckenspråkiga medarbetare i stift och församlingar till regelbundna träffar, men regelbundna samlingar finns inte inom det torne-dalska, samiska eller romska arbetet.

Barnens särställning

I inledningen av kyrkoordningen sägs ”I kristen tro intar barnen en särställning och de behöver särskilt uppmärksammas i Svenska kyrkans verksamhet.” Det är även reglerat i 57 kap. 5 § punkt 2 i kyrkoordningen om församlingsinstruktionens innehåll att ett pastoralt program för församlingens grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission ska behandla barnets perspektiv utifrån en barnkonsekvensanalys.

Enligt två rapporter som Svenska kyrkan varit med och tagit fram *Våga vara minoritet* (2012) och *Tio sätt att stärka barn och unga* (2014) har barn och unga bland nationella minoriteter en särskilt utsatt position.

Bland de insatser som kyrkostyrelsens beslutade om i samband med utredningen *En flerspråkig kyrka* (se ovan) fanns erbjudande till stiftet om insatser som utvecklar och inspirerar det flerspråkiga arbetet bland barn och unga. Bland det som redan gjorts är en kartläggning av hur Svenska kyrkans minoritetsspråkiga barn- och ungdomsverksamhet ser ut ute i församlingarna.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2015:104.

Utskottet bejakar motionärens beskrivning av att Svenska kyrkans församlingar rymmer en stor språklig och kulturell mångfald och att dessa är en rikedom och en resurs för livet och gemenskapen i Svenska kyrkan.

Utskottet delar vidare motionärens åsikt att det behövs en uppföljning av hur församlingar uppfyller målen för det flerspråkiga arbetet. Utskottet anser dock att en sådan uppföljning faller inom stiftets tillsynsansvar.

Utskottet anser också att minoritetsbarn- och ungas situation behöver beaktas särskilt i församlingens beslut och verksamhet. I detta arbete kan barnkonsekvensanalys fungera som ett stöd för församlingen. I vilken utsträckning detta sker är enligt utskottets uppfattning också en uppgift som faller inom stiftets tillsynsansvar.

Utskottet föreslår därför kyrkomötet att motion 2015:104 ska avslås i sin helhet.

Uppsala den 25 september 2015

På Kyrkolivsutskottets vägnar

Marie Nielsén, ordförande

Sigurdur Hafthorsson, sekreterare

Beslutande: Marie Nielsén, ordförande, Sofia Rosenquist, Daniel Larson, Birgitta Lindén, Ronny Hansson, Kekke Paulsson, Niklas Grahn, Roland Johansson, Berit Simonsson, Anna-Karin Westerlund, Gunilla Eldebro, Elisabeth Rydström, Stig Eriksson, Torbjörn Arvidsson och Marja Sandin-Wester.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sara Waldenfors, Monica Lindell Rylén, Stefan Grundberg, Camilla Persson, Katarina Glas, Evy Annér, Nasrin Sjögren, Elisabeth Sandberg Kullenberg, Ulla Littgren, Jerker Schmidt, Anders Ahl och Styrbjörn Granquist.

Biskoparna Fredrik Modéus och Johan Tyrberg har deltagit i utskottets överläggningar.